

Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga analīze

2022

Saturs

Ievads	3
1. Tūrisma produktu un piedāvājuma un pieprasījuma izvērtējums Latvijas, Baltijas mērogā un attīstības virzienu noteikšana.	4
1.1. Tūrisma pieprasījuma analīze (esošā situācija, tendences Latvijā, Baltijā) un ieteikumi Bauskas novadam	11
1.2. Tūrisma piedāvājuma analīze un ieteikumi atbilstoši tūrisma attīstības izaicinājumiem un tendencēm Latvijā, Baltijā	15
1.3. Tūristu un pakalpojumu sniedzēju aptaujas rezultāti, priekšlikumi situācijas uzlabošanai	17
1.4. Tūrisma piedāvājuma kvalitātes, ilgtspējas un inovāciju izvērtējums un ieteikumi	20
1.5. Tūrisma attīstības resursu un infrastruktūras analīze un priekšlikumi	24
1.6. Bauskas novada stratēģiskie tūrisma produkti, segmenti Latvijas un Baltijas mērogā	26
2. Bauskas novada kā tūrisma galamērķa pozīcija Latvijas un Baltijas mērogā izvērtējums un turpmākais pozicionējums;	28
2.1. Tūrisma mārketinga aktivitāšu izvērtējums un priekšlikumi	28
2.2. Tūrisma tēla analīze un priekšlikumi	29
2.3. Konkurentu (reģiona, Latvijas, Baltijas) analīze un priekšlikumi	31
2.4. Bauskas novada tūrisma sadarbības tīklu analīze un priekšlikumi	33
2.5. Tūristu un ekspertu aptaujas rezultāti, SVID analīze	34
2.6. Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga pozicionējums Latvijā, Baltijā analīze un priekšlikumi	38
3. Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga 2022 – 2027. virzienu un rīcību noteikšana	41
3.1. Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga vīzija un mērķis 2027	41
3.2. Prioritārie attīstības virzieni, tūrisma tirgi, segmenti, stratēģiskā orientācija (gan publiskā, gan privātā sektorā) un rīcības virzieni	43
3.3. Prioritārie piedāvājuma attīstības un rīcības virzieni	47

Ievads

Laika periodā kopš 2020.gada pavasara tūrisma nozare Latvijā, līdzīgi kā citviet pasaulē, ir piedzīvojusi nopietnus satricinājumus, saistībā ar Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumiem un to ietekmi uz tūrisma un viesmīlības nozari. Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Bauskas novads ir ieguvis jaunu teritoriju, tajā iekļaujot Iecavas, Rundāles un Vecumnieku novadus, kas nosaka nepieciešamību noteikt turpmākos attīstības virzienus jaunajai Bauskas novada teritorijai. Līdzšinējā Bauskas novada tūrisma attīstības programmas periods ir bijis laika periodam no 2015.-2020.gadam. Kā papildus tūrisma attīstību ietekmējošs faktors ir ģeopolitiskās un drošības situācijas izmaiņas pēc Krievijas sāktā kara Ukrainā, kam ir tieša ietekme uz ārvalstu tūristu tirgus struktūru, kā rezultātā nav sagaidāms, ka tuvāko gadu laikā tūristu skaits no Krievijas un Baltkrievijas, kurš 2019.gadā veidoja līdz 18% no kopējā ārvalstu tūristu skaita, varētu atjaunoties. Šo tieši un pastarpināti ietekmējošo faktoru rezultātā ir nepieciešams pārskatīt tūrisma attīstības virzienus un prioritātes, apzinot perspektīvākos attīstības virzienus un pielāgojot tūrisma tirgvedības stratēģijas, atbilstoši aktuālajai situācijai. Ir jāņem vērā arī klientu segmentu un ceļošanas paradumu izmaiņas, pieaugot individuālo ceļotāju skaitam un samazinoties tūristu grupu īpatsvaram. Tāpat, pieaugot pieprasījumam pēc dažādiem nišas produktiem un dzīvesstila ceļojumiem, mainās piedāvājums.

Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga analīzes mērķis ir veikt analīzi par Bauskas novada kā tūrisma galamērķa pozīciju Latvijā. Darba uzdevuma veikšana ir veikta izvērtējot tūrisma un mārketinga attīstību, produktu un pakalpojumu attīstības atbilstību līdzšinējiem tūrisma plānošanas dokumentiem, vienlaikus identificējot turpmākos attīstības virzienus, mērķus un prioritātes laika periodā līdz 2027.gadam.

Lai sasniegtu darba uzdevuma mērķi, ir izmantotas kvalitatīvās un kvantitatīvās pētījumu metodes. Lai veiktu tūrisma produktu un piedāvājuma un pieprasījuma izvērtējumu, ir veikta esošo ar tūrisma attīstību saistīto plānošanas dokumentu analīze, tajā skaitā Nacionālajā Attīstības Plānā (NAP) paredzētos tūrisma attīstības virzienus, Latvijas tūrisma mārketinga stratēģijas analīzi, Bauskas novada attīstības programmu 2022.-2028.gadam un Bauskas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2034.gadam un Bauskas novada piedāvājuma atbilstību definēto mērķa tirgu vajadzībām. Kvalitatīvie dati ir iegūti veicot tūrisma uzņēmēju un tūrisma pakalpojumu sniedzēju daļēji strukturētas, padziļinātas intervijas, pētot tūrisma attīstības tendences Bauskas novadā, analizējot klientu segmentu un pieprasījuma izmaiņu tendences, apzinot kvalitātes un ilgtspējīgas attīstības un sadarbības principus starp novada uzņēmējiem un pakalpojumu sniedzējiem. Kvantitatīvie dati ir iegūti veicot tūristu aptauju izmantojot tiešās intervijas tūrisma objektos, mērķtiecīgi uzrunājot individuālos tūristus, veicot tūristu grupās ceļojošo tūristu aptauju un izplatot aptaujas anketas Bauskas TIC un tūrisma pakalpojumu sniegšanas vietās Bauskas novadā, sadarbībā ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem. Analīze ir strukturēta sniedzot esošās situācijas novērtējumu pieprasījuma un piedāvājuma kontekstā, veicot Bauskas novada tūrisma produktu pozicionējuma izvērtējumu un identificējot perspektīvākos tūrisma attīstības virzienus un sniedzot priekšlikumus rīcību virzieniem.

Pētījumu veicis Sia Balticvision Riga, Biznesa augstskolas "Turība" asociētā profesora, dr.oec., Ērika Lingeberziņa un Mg.geogr. Dainas Vinkleres vadībā.

1. Tūrisma produktu un piedāvājuma un pieprasījuma izvērtējums Latvijas, Baltijas mērogā un attīstības virzienu noteikšana.

Tūrisma jomas pašreizējās situācijas izvērtējums, attīstības stratēģiskie virzieni un darbības prioritātes ir definēti 2022.gadā apstiprinātajos plānošanas dokumentos - „**Bauskas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2035. gadam un Attīstības programmā 2022.–2028**”. Dokumentā tiek atzīmēts, ka visu Bauskas novadu veidojošo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos kā novadu galvenie ekonomikas specializācijas virzieni tika norādīti lauksaimniecība un lauksaimniecības produkcijas pārstrāde, pārtikas ražošana, Vecumnieku novadam arī mežistrāde, kokapstrāde un kūdras ieguve. **Kā otrā vai trešā specializācija noteikta transports, loģistika un tūrisma attīstība, bet tūrisms noteikts arī kā eksportspējīga nozare**, īpaši bijušajos Rundāles un Bauskas novados (Bauskas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2035. gadam un Attīstības programmā 2022.–2028”. Pašreizējās situācijas raksturojums). Specializācijas virziens, nosakot tūrismu kā eksportspējīgu nozari novadā, atbilst Latvijas tūrisma attīstības tendencēm, veicinot tūrisma pakalpojumu eksporta apjoma pieaugumu.

Konkrētāks skatījums uz virzību tūrisma attīstībā dots „**Bauskas novada attīstības programmā 2022.–2028. gadam**”. Šī dokumenta **Stratēģiskajā daļā** ne tikai īpaši tūrismam veltītajā sadaļā (apakšnodaļa 1.6. Uzņēmējdarbība), bet arī vairākās citās analizēti tūrismam nozīmīgi jautājumi un iezīmēti stratēģiskie attīstības virzieni. Kā nozīmīgi faktori uzsvērti Bauskas novada izdevīgais ģeogrāfiskais novietojums pie valsts galvenā autoceļa A7/E67 Rīga–Bauska–Lietuvas robeža veicina daudzu tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un izmitināšanas uzņēmumu, atpūtas vietu un kompleksu, DUS un citu tranzīta koridora apkalpes uzņēmumu attīstību.

Kā tūrismam labvēlīgi tiek vērtēti dabas resursi, t.sk. dabas parks “Bauska”, kas ir nozīmīgs arī kā tūrisma galamērķis ar Bauskas pils kompleksu, Jumpravmuižas parku, Mežotnes pilskalnu, Vīna kalnu, Mežotnes pili, kas Uzsvērtas Bauska novadā esošas nacionālā mēroga vērtības - Zemgales auglīgais līdzenums, Mūsas un Mēmeles sateka un Bauskas pils, Rundāles pils ansamblis, Mežotnes pilskalna senvietu komplekss, Mežotne ar pilskalnu, muižu un parku Lielupes krastos, kā arī reģionālā mēroga - Bauskas-Rundāles telpa, Lielupes ainava ar Bornsmindes un Jumpravas dolomīta klinšu atsegumiem, Plūdoņa dzimtās mājas “Lejenieki”, Svitenes muiža, Skaistkalnes katoļu baznīca un kapenes, un Skaistkalnes karsta kitenes. Vairāki no šiem resursiem **var tikt izmantoti ūdens tūrisma, ekotūrisma un “Zaļā kursa” attīstībai**.

Tomēr galvenais uzsvars likts uz **kultūrvēsturiskā mantojuma** nozīmi un attiecīgi kultūras tūrisma attīstības iespējām par galveno enkurojektu, nenoliedzami, uzskatot valsts nozīmes arhitektūras pieminekli –Rundāles pils apbūves ansamblī ar dārzu un meža parku. Kultūrvides sadaļā kā prioritāte izvirzāma kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana un, sadarbībā ar sabiedrību un nozares speciālistiem, jāturpina **darbs pie Bauskas vecpilsētas saglabāšanas un iedzīvīnāšanas**, veicinot dzīvojamā fonda kvalitātes uzlabošanu, uzņēmējdarbības, t.sk. amatniecības un radošo nozaru attīstību, vietējo iedzīvotāju atpūtai un tūristu piesaistei labvēlīgas vides radīšanu. Jāturpina uzsāktais darbs pašvaldības īpašumā esošo kultūras mantojuma objektu atjaunošanā un attīstībā – Bauskas pils, Bauskas rātsnams, Dreņģeru iebraucamā sēta, “Lejenieki”, Iecavas muižas apbūves daļa ar parku, Mežotnes pilskalns un Vīna kalns, Mežotnes baznīca, Svitenes muižas komplekss ar parku, Skaistkalnes muižas kungu māja, “Zvanītāju Bukas”. Saglabājot un attīstot arī Mežotnes pils un parka kompleksu ar izglītojošu un vizuāli kvalitatīvu

saturu, tas tuvāko gadu laikā var pārtapt par vienu no iecienītākajiem kultūras tūrisma galapunktiem Latvijā, piesaistīt ievērojamu daudzumu vietējo un ārvalstu tūristu, un kļūst par svarīgu posmu jau šobrīd spožajā Bauskas novada piļu-muzeju “Zelta lokā”.

Kultūras norišu organizēšanā nepieciešama pasākumu prioritāšu noteikšana (reģionāls un vietējas nozīmes) un savstarpēja saskaņošana, mārketinga aktivitātes, lai izvairītos no pasākumu vienlaicīgas norises un savstarpējas konkurēšanas. Jāveido atsevišķs piedāvājums jauniešu auditorijai, izpētot arī iespēju pasākumu organizēšanai ārpus tradicionālā laika, naktīs, meklējot netradicionālus risinājumus. Jāmeklē idejas kultūras pasākumu iedzīvināšanai visa gada garumā, jāattīsta digitālie risinājumi, pasākumu straumēšanas iespējas, veicinot pieejamību. Jāveido vienots tūrisma un kultūras produkts. Jāuzlabo statistikas apkopošana un publiskošana.

Stratēģiskajā daļā definētā kultūrvēsturiskā mantojuma izcelšana faktiski nosaka tūrisma attīstības galveno vadmotīvu, paredzot kultūras tūrisma, ar to saistīto pakalpojumu un produktu attīstību kā prioritāti, kas attiecīgi izceļ galvenos potenciālos klientu segmentus un mērķa tirgus.

Sezonālītātes mazināšanai tūrismā, ko lielā mērā ietekmē Rīgas tuvums, kas neveicina tūristu naktsmītņu attīstību, ir **iespējas veidot konferenču un sporta tūrisma piedāvājumu**, uzņemoties valsts vai pat starptautiska mēroga pasākumu un sacensību organizēšanu. Šis virziens atbilst arī vienam no Latvijas tūrisma attīstības prioritārajiem virzieniem – darījumu tūrisma attīstība. Vienlaikus ir jāņem vērā darījumu tūrismam nepieciešamās infrastruktūras ierobežotā pieejamība, salīdzinot ar citiem tūrisma galamērķiem Latvijā, īpaši vietām, kurās pieejama darījumu pasākumu norišu vietu infrastruktūra (piemēram koncertzāles, viesnīcas ar konferenču zālēm u.c.).

Tūrisma jomā veidojami digitālie pakalpojumi, integrētas datu bāzes gan TIC darbiniekiem, gan tūristiem. Jāattīsta tūrisma klasteri, TIC un uzņēmēju sadarbība, mazo ražotāju un mājražotāju piedāvājuma popularizēšana. Bauskas novada zīmola veidošana un izglītošana un ieinteresēšana aprītes ekonomikas ieviešanā.

Analizējot **transporta infrastruktūras attīstību**, tiek atzīmēta Rail Baltica dzelzceļa izbūves ietekme (autotransports, dzelzceļš, mikromobilitāte u.c.), kas būtu jāizvērtē arī tūrisma attīstības kontekstā, kvalitatīva ceļu tīkla izveides un veloceļu attīstības, velomaršrutu izstrādes un to integrēšanas kopējā tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu tīklā sekmēšana, t.sk. starp tūrisma objektiem, kā arī atbalsts robežu šķērsošanas infrastruktūras attīstībai un kvalitātes uzlabošanai saskaņā ar starptautiskajiem standartiem.

Norādīts, ka pēdējos gados uzlabotā autoceļa Vecumnieki–Nereta–Subate (P73) infrastruktūra Lietuvas pierobežā būs priekšnoteikums plašākai tūrisma attīstībai un tūristu piesaistei, bet Zemgales un Sēlijas savienojamībai, uzņēmējdarbības un arī tūrisma attīstībai liela nozīme plānotajai autoceļa Bauska–Jaunjelgava–Aizkraukle jeb “Zemgales josta” izbūvei.

Nepieciešama **infrastruktūras pilnveidošana aktīvam dzīvesveidam** – kompleksas un apgaismotas takas, trases (ziemā slēpošanai, vasarā nūjošanai, skrituļslidošanai), multifunkcionāli laukumi, infrastruktūras un aprīkojuma atjaunošana, modernizēšana. Ūdens transporta un ūdens tūrisma attīstībai nepieciešams attīstīt labiekārtotu laivu piestātņu tīklu Lielupē un tās satekupēs Mūsā un Mēmelē, Iecavā un citās upēs. Arī sadaļās par komunikāciju ar sabiedrību un uzņēmējiem

kopumā, gan neminot atsevišķi tūrisma jomu, tiek atzīmēts, ka nepietiekama bijusi uzņēmēju sadarbība, kopīgu pakalpojumu (klasteru) piedāvājums, veicinot lauksaimnieku kooperatīvu, kopienu un NVO attīstību. Nepieciešama uzņēmēju izglītošana un ieinteresēšana aprītes ekonomikas ieviešanā. Kā šķērslis ir arī labas biznesa izglītības un spēcīgu speciālistu trūkums darbam ar investoru piesaisti un projektu iniciēšanu, vadīšanu, Tomēr arī tūrismā šajās jomās iespējami uzlabojumi.

Atbilstoši situācijas analīzei un tajā iekļautajiem secinājumiem, Bauskas novada attīstības programmā 2022.–2028. gadam, **Bauskas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2035. gadam** mērķiem, ir izvirzītās 9 vidēja termiņa prioritātes ar atbilstošiem rīcību virzieniem.

VTP1 Dzīves un darba telpa /infrastruktūra/

VTP2 Zinošs iedzīvotājs /izglītības/

VTP3 Labklājība visiem /sociālā un veselības joma/

VTP4 Radoša darbība /kultūra/

VTP5 Tīra un zaļa vide /daba/

VT6 Videi draudzīga saimniekošana /vide/

VTP7 Augoša attīstības vide uzņēmējam /uzņēmējdarbība/

VTP8 Sasniedzams novads un mobils iedzīvotājs /mobilitāte/

VTP9 Pārvaldība un sadarbība.

Rīcību virzieni tūrisma jomā galvenokārt ir sakoncentrēti prioritātē VTP4 Radoša darbība /kultūra/, tomēr arī vairākās citās iekļautas tūrisma nozarei svarīgas rīcības. Rīcības attiecīgi sīkāk sadalītas uzdevumos un pasākumos jeb darbībās Bauskas novada Rīcības plānā 2022.–2028. gadam. „Bauskas novada attīstības programmas 2022.–2028. gadam Stratēģiskajā daļā vidēja termiņa prioritātēs noformulēti rīcību virzieni. Tūrismam būtiskie uzstādījumi vairāk vai mazāk izvērsti, parādās šādās prioritātes virzienos:

VTP2 Zinošs iedzīvotājs - RV 2.4. Interesu izglītība un mūžizglītība RV 2.5. Cilvēkresursu attīstība un piesaiste, kas var būt aktuāla arī tūrisma jomā.

VTP3 Labklājība visiem - RV 3.6. Sporta infrastruktūra un pasākumi.

VTP4 Radoša darbība. Te norādīts, ka Bauskas novads ir īpaši bagāts ar kultūrvēsturisko mantojumu, ko nepieciešams attīstīt un izmantot gan tūrisma, gan izglītošanas aktivitātēs, kā arī Bauskas novada popularizēšanā. Kultūras pasākumi, mākslas attīstība, kultūras tūrisms un citi pasākumi spēj veidot nākotnē Bausku kā vienu no populārākajiem galamērķiem tūristiem. Bauskas novads nākotnē plāno attīstīt kultūrvēsturisko mantojumu kā, piemēram, Bauskas vecpilsētu, kā arī uzlabot infrastruktūru, pilnveidot personāla kompetences, turpināt jaunrades atbalstu, lai saglabātu iedzīvotājiem pietiekamu kultūras pakalpojuma piedāvājumu. Bauskas novads noteikti aktualizēs nepieciešamību meklēt inovatīvus un radošus risinājumus kultūras jomā, kas rada potenciālu jaunām iniciatīvām dažādās mākslas nozarēs. Rīcību virzieni - RV 4.1. Kultūras iestāžu infrastruktūra un materiāli tehniskā bāze RV 4.2. Materiālais un nemateriālais kultūrvēsturiskais mantojums RV 4.3. Bauskas vecpilsētas attīstība RV 4.4. Kultūras pakalpojumi, pasākumi un tūrisms RV 4.5. Mākslas nozare.

VTP5 Tīra un zaļa vide Bauskas novads kā svarīgu prioritāti izvirza vērtīgo novada ainavu un dabīgās lauku vides saglabāšanu, veicot dabas apsaimniekošanu, esošā dabas mantojuma saglabāšanu vienlaikus ar modernu un viedu risinājumu ieviešanu. Bauskas novads plāno ieviest zaļās un zilās infrastruktūras risinājumus, kur tas nepieciešams gan pilsētvidē, gan lauku teritorijās. Lielupes upes un ūdenskrātuves ūdeņi izmantojami arī zivsaimniecībā un rekreācijā un zilās ekonomikas attīstībai. Bauskas novads plāno mazināt upju aizaugšanu un veidot dabīgu un ilgtspējīgu.

VTP7 Augoša attīstības vide uzņēmējam Prioritātes izaicinājums ir veidot vietējo ekonomikas ekosistēmu, lai līdzsvarotu ekonomisko attīstību visā novada teritorijā, ņemot vērā pilsētu un lauku priekšrocības, resursus un esošo uzņēmējdarbības virzienu iestrādes. Kā viena no Bauskas novada prioritātēm ir atbalsts uzņēmējiem, radot piemērotu infrastruktūru – ēkas, ceļus un komunālās infrastruktūras pieslēgumus dažāda veida ražošanas un pakalpojumu sniegšanas attīstībai. Bauskas novadā plānotas dažādas atbalsta aktivitātes jauniešiem un mazajiem uzņēmējiem, mājražotājiem un tūrisma nozares uzņēmējiem. Bauskas novads viennozīmīgi turpmāk plāno attīstīt tūrisma nozarei nepieciešamo infrastruktūru un atbalsta mehānismus. Tikpat nozīmīgi ir paplašināt un radīt radošās nozares uzņēmumus dažādās jomās, kā arī sniegt atbalstu sociālās uzņēmējdarbība.

Tā kā vien no būtiskām izmaiņām satiksmes infrastruktūras **jomā ir Rail Baltica izbūve**, Bauskas novada nemainīgā prioritāte ir **Bauskas un Iecavas apvedceļa būvniecība**, kas būtiski samazinātu transporta radīto nelabvēlīgo ietekmi uz novada pilsētām.

VTP9 Pārvaldība un sadarbība Prioritātes ietvaros plānots veidot sadarbību dažādos līmeņos – savstarpējo, starpinstitutionālo, sadarbību ar valsti un tās iestādēm, starptautisko sadarbību un sadarbību projektu ietvaros. Bauskas novads plāno attīstīt vienotu un atvērtu pārvaldes modeli, kurš veicinātu sadarbību un komunikāciju ar iedzīvotājiem, NVO un citām sabiedrības interešu grupām, kā arī veidotu godīgas, konsekventas un atbalstošas attiecības ar ikvienu novada iedzīvotāju. **Bauskas novads arī turpmāk atbalstīs NVO un citas organizācijas ar finansējumu un aktivitātēm, lai nodrošinātu visiem labāku dzīves un darba vidi. Bauskas novads veidos spēcīgu mārketingu, lai piesaistītu iedzīvotājus, uzņēmējus un viesus.**

Konkretizējot veicamo attiecīgajā laika periodā, rīcību virzieni sīkāk sadalīti uzdevumos un pasākumos jeb darbībās Bauskas novada Rīcības plānā 2022.-2028. gadam. To pārskatāmībai tie apkopoti 1. tabulā.

1.tabula

Tūrisma attīstības virzieni Bauskas novada Rīcības plānā 2022.-2028.gadam

Pasākuma/darbības kods	Pasākumi/darbības
VTP1 Dzīves un darba telpa /infrastruktūra/ārtelpa	Parku un muižu parku attīstības plānu izstrāde un realizācija Pilskalna parkam, Saules dārzam, Karpa dārzam, Iecava. Taku maršrutu attīstība - izstrādāta taku attīstības koncepcija un Izveidoti taku maršruti (t.sk. gājējiem, nūjotājiem, velosipēdistiem). Vienotu norāžu zīmju, informācijas stendu ar informāciju un teritorijas kartēm uzstādīšana.

	Atpūtas vietu sakārtošana un rekonstrukcija.
RV 3.6. Sporta un infrastruktūra un pasākumi	Sporta infrastruktūras attīstība Bauskas novadā.
RV 4.1. Kultūras iestāžu infrastruktūra un materiāli tehniskā bāze	Muzeju infrastruktūras attīstība un materiāltehniskās bāzes atjaunošana, krājumu papildināšana.
RV 4.2. Materiālais un nemateriālais kultūrvēsturiskais mantojums	Bauskas pils muzeja krājuma veidošana un saglabāšana Izveidota 16.-18. gs. lietišķi dekoratīvās un tēlotājas mākslas priekšmetu kolekcija eksponēšanai Bauskas pils interjeros. Informācijas uzkrāšana un izplatīšana kultūras un kultūras mantojuma nozarē -papildināti muzeja krājumi, digitalizēta muzeja krājuma uzskaitē, publicēti zinātniskā darba rezultāti, izdotas monogrāfijas, ceļveži, katalogi, ekspedīciju atskaites u.c. informatīvie materiāli. Profesionālās mākslas un mūzikas izplatīšana un pieejamības veicināšana - noorganizēti Starptautiskās renesanses mūzikas un mākslas festivāli, koncertu cikli, izrādes, mākslas kolekciju izstādes. Izveidots skatu laukums un galerijas Bauskas pilsdrupu un Mūsas, Mēmeles un Lielupes ainavas apskatei, galerijas torņa interjera apskatei, tūristu taka Mēmeles ainavas un pils apskatei, u.c.
RV 4.3. Bauskas vecpilsētas attīstība	Bauskas vecpilsētas atjaunošana tūrisma un uzņēmējdarbības attīstībai. Veikta 7 ielas posmu (Plūdoņa iela un Rātslaukums 2. kārtā, Rūpniecības iela, Baznīcas ielas posms, Saules iela, Strautnieku iela, Kalēju iela, Rijas iela) pārbūve 3472 m garumā, esošās brauktuves un ietvju seguma rekonstrukcija, izbūvējot vēsturisko bruģi. Radošā kvartāla izveide Izstrādāta un īstenota Bauskas vecpilsētas radošā kvartāla koncepcija. Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa „Dreņģera sēta” atjaunošana Restaurācijas centra izveide.
RV 4.4. Kultūras pakalpojumi, pasākumi un tūrisms	Nodrošināt kvalitatīvus kultūras pasākumus un pakalpojumus. Mākslas plenēri, izstādes un pasākumi.
RV 5.1. Dabas teritoriju apsaimniekošana	Natura 2000 teritoriju dabas apsaimniekošanas plānu izstrāde. Dabas parka „Bauska” apsaimniekošanas plāna pasākumu realizācija (upes tīrīšanas pasākumu veikšana; ūdens tūrisma infrastruktūras attīstīšana; laivu piestātņu un atpūtas vietu izveidošana u.c.). Ainaviski vērtīgo teritoriju saglabāšana, apsaimniekošana. Mūsas un Mēmeles upes un piekrastes funkcionalitātes uzlabošana.
RV 6.1. Energoefektivitātes paaugstināšana un klimata pārmaiņu ietekmes	Atbalsts bezizmešu mobilitātes veicināšanai- Ierīkotas elektroauto uzlādes stacijas pie tūrisma punktiem, t.sk., ar augstu apmeklējuma intensitāti (Rundāles pils, Mežotnes pils: vieglajiem auto, autobusiem). Iedzīvotāju izglītošana un izpratnes veicināšana par enerģijas efektīvu izmantošanu un citām videi draudzīgām un ilgtspējīgām iespējām.

mazināšanas pasākumi	
RV 7.2. Uzņēmējdarbības atbalsta aktivitātes	Atbalsta pakalpojumu sistēmas izstrāde un ieviešana maziem un jauniem uzņēmumiem. Pilnvērtīga uzņēmējdarbības atbalsta pasākumu kompleksa izveide, kas mērķēts uzņēmumu vajadzībās- nodrošināts izglītojošu pasākumu komplekss uzņēmējdarbības atbalstam (t.sk. informatīvi izglītojošie semināri, pieredzes apmaiņas braucieni, uzņēmēju dienas un tikšanās).
RV 7.3. Tūrisma attīstība	Tūrisma attīstības un mārketinga stratēģijas izstrāde un ieviešana. Digitālo risinājumu ieviešana tūrisma attīstībai, mārketinga veicināšanai. Informatīvā nodrošinājuma piemērošana vietējam un ārvalstu tirgiem - nodrošināta kvalitatīva tūrisma informācijas pieejamība, pilnveidota Web lapa, izstrādāti digitālie gidu risinājumi. Mērķtiecīgu mārketinga un komunikācijas pasākumu plānošana un ieviešana, informācijas stendi, drukātie materiāli. Risinājumu izstrāde un ieviešana tūrisma sezonālā efekta mazināšanai. Daudzveidīga tūrisma piedāvājuma attīstība. Iesaistīšanās reģionālos, valsts un starptautiskos klasteros. Pārrobežu tūrisma iniciatīvu atbalsts un attīstība. Aktīvās atpūtas tūrisma infrastruktūras attīstība (velo tūrisms, atpūtas vietas, dabas teritorijas u.c.) Sadarbības sistēmas izveide un ieviešana pašvaldības struktūrvienībām un tūrisma pakalpojumu sniedzējiem.
RV 7.5. Investīciju piesaiste un novada mārketinga	Atbalsta pasākumu komplekss Bauskas novada mājražotāju un amatnieku darbības veicināšanai darbības veicināšanai („Radīts Bauskā”).
RV 8.1. Ielu un ceļu tīkls	Jaunu projektu būvniecība atbilstoši mūsdienu prasībām (ceļu būvniecība ar velosliedzēm, ietvēm, apgaismojumu)- veikta jaunu ielu un ceļu būvniecība (ceļus būvniecība ar velosliedzēm, ietvēm, apgaismojumu).
RV 8.2. Iedzīvotāju mobilitāte	Drošu velomaršrutu plānošana un attīstība.
RV 8.3. "Rail Baltica" dzelzceļa saistītā infrastruktūra	Reģionālās stacijas (Iecava, Bauska) - ar Rail Baltica izmantotu vietējo vizuālo identitāti.
RV 8.4. Tilti, apvedceļi un pārvadi	Gājēju tilta pār Lielupi būvniecība.
RV 9.2. Starptautiskās sadarbības pasākumi	Dalība ES un attīstības sadarbības projektos. Pieredzes apmaiņa starp pašvaldībām, pieredzes pārnese un nodošana.
RV 9.3. Sabiedrības līdzdalības pasākumi	Pašvaldības dialoga attīstīšana ar sabiedrību. Iedzīvotāju līdzdalības pasākumi (iedzīvotāju iniciēto projektu īstenošana).

Atbilstoši Bauskas novada Rīcības plānā 2022.-2028. gadam ietvertajiem pasākumiem ir izstrādāts **Bauskas novada attīstības programmas 2022. – 2028. gadam Investīciju plāns**, kurā indikatīvi ieplānoti resursi un iespējamie to avoti lielākajai daļai Rīcības plāna ietvertajiem un konkrētizētajiem pasākumiem. Tieši tūrismam plānā iekļautas 7 pozīcijas tūrisma informācijai un marketingam, 17 pozīcijas tūrisma produktu attīstībai un piemērošanai, 6 – tūrisma infrastruktūras attīstībai un 2 sadarbībai ar tūrisma uzņēmējiem. Vienlaikus citā sadaļās iezīmēti līdzekļi, piemēram, dabas taku maršrutu attīstībai Bauskas novadā, atpūtas vietu sakārtošana un rekonstrukcijai, sporta infrastruktūras sakārtošanai, 33 pozīcijas kultūras aktivitāšu norises vietu uzturēšana un attīstībai, t.sk. Bauskas koncertzāles būvniecība Bauskas, 6 pozīcijas Bauskas vecpilsētas attīstības stratēģijas Izstrādei un īstenošanai, “Rundāles Avoti” kompleksa pārbūve un pielāgošana, tūrisma pakalpojumu sniegšanai, t.sk. ierīkojot Tūrisma informācijas centru, Gājēju tilta izbūve pie Mežotnes, ūdens tūrisma infrastruktūras attīstīšana izveidojot laivu piestātņu un atpūtas vietas pie Lielupes u.c.), elektroauto uzlādes staciju izveide tūrisma punktos, pasākumi produktu groza “Radīts Bauskā” veidošanai un reprezentācijai, zīmola "Radīts Bauskā" zīmola izveidošanai, Bauskas novada marketinga programmas izstrādei, pasākumiem cilvēkresursu attīstībai - digitālo risinājumu ieviešana un apmācības, pieredzes apmaiņa u.c.

Plānošanas dokumentos ieplānoto pasākumu sekmīga ieviešana gan atbalsta, gan marketinga aktivitāšu ziņā lielā mērā atkarīga no to atbilstības nacionālā līmeņa stratēģijai attiecīgajās jomās. Tūrisma nozarē spēkā esošais plānošanas dokuments ir „**Latvijas tūrisma marketinga stratēģija 2018-2023**”, kurš ir papildināts un korigēts, atbilstoši aktuālajai situācijai.

Stratēģija nosaka 4 galvenās Latvijai konkurētspējīgākās tūrisma produktu grupas - kultūras, dabas, darījumu un veselības tūrisms, no kuriem Bauskas gadījumā aktuālākās ir pirmās 2 grupas, daļēji, skatoties perspektīvā, darījumu tūrisms. Kultūras tūrismā galvenās kategorijas, uz kurām Bauskas novads var un arī plāno balstīt savu piedāvājumu ir arhitektūra, māksla un kultūra, tradīcijas un vēsture, izklaides pasākumi un restorāni un virtuve, tomēr visās nosauktajās, izņemot arhitektūru, pateicoties galvenokārt Rundāles pils ansamblim, ir nepieciešams izveidot savus unikālos piedāvājumus. Dabas tūrismā resursi ir galvenokārt aktīvās atpūtas piedāvājumam, bet darījuma, mazākam konferencēm, darba tikšanās, arī korporatīvo pasākumu rīkošanai.

Dokumentā definēta arī galvenā Latvijas tūrisma mārketingā nododamā ziņa- mazas gaidas, – lieli iespaidi, jeb valsts, kas piedāvā vairāk, nekā šķiet, ko, iespējams (un vēlams šī dokumenta kontekstā), izmantot arī Bauskas tūrisma marketingā. Dokumentā uzsvērtā attiecīgo tūrisma produktu reklamēšana specifiskām, mērķētām auditorijām, pareizi izvēloties marketinga rīkus. Būtisks aspekts ir prioritāro Latvijas tūrisma tirgu noteikšana, kas nozīmē dažādas intensitātes valsts atbalstītas aktivitātes katrā no attiecīgajām valstīm. No prioritārajiem ārvalstu tirgiem (Vācija, Lietuva, Igaunija, Somija, Zviedrija, Norvēģija), kas arī Bauskas novadā pārsvarā dominē, iespējams, var vairāk strādāt arī uz kādu no dokumentā minētajiem sekundārajiem (Lielbritānija, Polija, Beļģija, Francija, Nīderlande) vai pat tālajiem tirgiem (ņemot vērā situācijas izmaiņas attiecība uz Krieviju un Baltkrieviju tuvākajā laikā), īpaši ņemot vērā Rundāles pils ansambļa iesaisti pasaules mēroga kino projektos. Dokumentā doti arī piemēri prioritāro nododamajai ziņai par tūrisma piedāvājumu dažādām auditorijām atkarībā no viņu ceļojuma motivācijas, indikatori un metodoloģija marketinga darbību rezultātu mērīšanai. Stratēģija nosaka īpaša tūrisma zīmola Latvijas ceļotājam „Atklāj Latviju no jauna” ieviešanai, kas ir bijis īpaši

nozīmīgs Covid-19 situācijā un arvien liek attīstīt jaunu piedāvājumu un attiecīgi to reklamēt Latvijas auditorijai, kas ir būtiska visiem Latvijas reģioniem.

Neskatoties uz to, ka Latvijā pašreiz nav spēkā esoša kopējā tūrisma attīstības plānošanas dokumenta, Interreg Europe programmas projekta BRANDTour ietvaros pēc EM iepirkuma līguma Nr.EM 2018/103 ir izstrādāts **Latvijas tūrisma attīstības rīcības plāna 2021-2027** projekts, kas iekļauj (gan situācijā pirms Covid-19) daudzpusēju konsultāciju rezultātā izsvērtu Latvijas tūrisma situācijas analīzi un kurā izvirzīti mērķi un rīcības laika periodam līdz 2027.gadam. Neskatoties uz šī dokumenta juridisko statusu, tas var tikt izmantots kā galvenās vadlīnijas tūrisma attīstības virzībai arī pašvaldībās. Šajā dokumentā tiek piedāvāts ilgtspējīgas tūrisma attīstības politikas īstenošanai nākamajam plānošanas periodam izvirzīt trīs galvenās nozares attīstības prioritātes: 1) tūrisma nozares starptautiskās konkurētspējas stiprināšana un eksporta veicināšana; 2) piesaistoša tūrisma piedāvājuma veidošana vietējo vērtību un dzīvesveida kontekstā, vietējā tūrisma veicināšana; 3) tūrisma pārvaldības pilnveidošana, izglītība un pētniecība, kas lielā mērā (pēdējā nosauktā daļēji) var būt attiecināmas uz Bauskas novadu.

Jāpiebilst, ka attiecībā uz tūrisma piedāvājuma konkurētspēju jārunā ne tikai starptautiskā tūrisma, bet arī vietējā tūrisma kontekstā, lai sekmīgi konkurētu ar citiem novadiem tūristu piesaistē. Novadam aktuālas var būt aktivitātes klasteru programmas turpināšanā, reģionālās zīmолēšanas stratēģijas izstrādē un ieviešanā, *RailBaltica* dzelzceļa savienojumu integrēšanā ienākošā tūrisma sistēmā; robežkontroles punktu infrastruktūras uzlabošanā, papildinot ar tūrisma informāciju u.c., starptautisko publisko pasākumu rīkotāju un starptautiskas nozīmes kultūras pasākumu organizēšanas atbalstā reģionos, aktivitātes digitālo rīku izmantošanā tūrismā u.c. Lai veicinātu starptautisko tūristu plūsmas virzību ārpus Rīgas, mērķtiecīgi paredzēts attīstīt un popularizēt Rīga+ piedāvājumu, kas var būt iespēja arī Bauska novadam. Uzsverta arī tūrisma produktu kvalitātes uzlabošanas nepieciešamība, vēl lielāka virzība uz tematisku maršrutu izstrādi, īpašu ārvalstu tūristiem, vietējās kultūras un tradīciju iekļaušana tūrisma piedāvājumā u.c.

Atbilstoši rīcību virzieniem izstrādāts konkrētu aktivitāšu plāns, kas pašvaldību gadījuma jāņem vērā, lai iekļautos valsts tūrisma politikas kopējās nostādnēs tādējādi gan iespēju robežās gūstot atbalstu Bauskas novada tūrisma projektiem gan arī veicinot kopējo Latvijas kā tūrisma galamērķa pievilcību.

1.1. Tūrisma pieprasījuma analīze (esošā situācija, tendences Latvijā, Baltijā) un ieteikumi Bauskas novadam

Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga analīze ir veikta laika periodā no 2022.gada jūnija līdz 2022.gada augustam. Saskaņā ar pieejamiem datiem par 2022.gada augustā, 2022.gada jūnijā ir sasniegti gandrīz 78% no 2019.gada tūristu mītnēs apkālpoto viesu skaita Latvijā. Situācija ar apkālpoto ārvalstu viesu skaitu joprojām atpaliek un šī gada jūnijā tie ir tikai 59% no 2019.gada jūnija līmeņa. Analizējot datus par pavadīto nakšu skaitu tūristu mītnēs - šajā rādītājā jūnijā ir sasniegti 73% no 2019.gada rādītājiem. Lielāka atšķirība tieši ārvalstu tūristu rādītājos - 55% pavadīto nakšu skaitā, salīdzinot ar 2019.gada jūniju. Nozīmīgākie ārvalstu tūristu tirgi 2022.gadā

ir bijuši Lietuva, Igaunija, Vācija, Lielbritānija, Somija, kas veido vairāk kā 50% no kopējā ārvalstu tūristu skaita Latvijā, 2022.gada 2.ceturksnī¹. Šāds tūristu ģeogrāfiskās izcelsmes sadalījums atbilst noteiktajiem prioritārajiem mērķa tirgiem. Tūristu skaita kritums, salīdzinot ar 2019.gadu Latvijā, līdzīgi kā citās Baltijas valstīs ir bijis lielāks nekā vidēji Eiropā, kur 2022.gada pirmajos piecos mēnešos ir bijis par 36% mazāk ārvalstu tūristu, salīdzinot ar attiecīgo laika periodu 2019.gadā, saskaņā ar Pasaules Tūrisma Organizācijas Tūrisma barometra datiem².

Atsaucoties uz Eiropas Tūrisma Komsijas (ETC) datiem, 2022.gada 2.ceturksnī Latvijā ir bijis lielākais starptautisko tūristu skaita kritums Eiropā, salīdzinot ar 2019.gada datiem (-63%), ko ietekmēja ne tikai Covid-19 radītā negatīvā ietekme, bet arī Latvijas kā tūrisma galamērķa drošības uztvere galvenajos mērķa tirgos Eiropā³. Vācijas, kā viena no nozīmīgākā un Latvijas prioritārā mērķa tirgus, tūristu skaita kritums ir bijis lielākais Eiropas Savienībā, Latvijas kaimiņvalstis – Lietuva un Igaunija ir starp piecām valstīm ar vislielāko tūristu skaita kritumu no Vācijas 2022.gada 2.ceturksnī. Salīdzinoši mazāks kritums ir bijis tūristu skaitam no Lielbritānijas, tomēr vidēji tas bijis lielāks nekā vidēji Eiropas Savienībā. Ekonomiskās izaugsmes sabremzēšanās Eiropas Savienībā, kas ir nozīmīgākie starptautiskā tūrisma tirgi Latvijai, ģeopolitiskā situācija un pieaugošā inflācija, kurai ir ietekme uz ceļošanas kopējām izmaksām, tuvākajā laikā joprojām ietekmēs Latvijas tūrisma nozares atjaunošanos, turklāt saistībā ar energoresursu izmaksu pieaugumu ir sagaidāms cenu pieaugums, kas var sarežģīt Latvijas kā tūrisma galamērķa konkurētspēju galvenajos tūrisma mērķa tirgos.

Tomēr neskatoties uz 2022.gada novērojumiem, ir sagaidāms, ka starptautiskā tūrisma plūsma pieaugs uz Baltijas valstīm 2023.gadā un 2024.gadā būs attiecīgi vairāk kā 22% un 16%, sasniedzot 2019.gada apjomu 2024.gadā. Ņemot vērā Igaunijas ģeogrāfisko tuvumu Somijai, kas vēsturiski ir bijis nozīmīgs ienākošā tūrisma tirgus, kā arī prāmju satiksmi ar Zviedriju, Lietuvas ģeogrāfisko tuvumu Polijai izejošā tūrisma tirgum, kura intensitāte pieaug, ir sagaidāms, ka starptautiskā tūrisma plūsma kaimiņvalstīs pieaugs straujāk nekā Latvijā nākamo divu gadu laikā. Tajā pat laikā, pretēji novērotajām tendencēm 2020. un 2021.gadā, kad pastāvēt ceļošanas ierobežojumiem pieauga vietējā tūrisma īpatsvars, mazinoties starptautiskās ceļošanas ierobežojumiem, starptautisko ceļojumu skaitam pieaugot, vietējā tūrisma intensitātes pieaugums samazinājās un ir sagaidāms, ka vietējo tūristu skaits atgriezīsies 2019.gada līmenī.

Klientu segmentu izmaiņas Bauskas novadā 2020.-2021.gadā atspoguļo izmaiņas Latvijā kopumā, saistībā ar Covid-19 izplatības negatīvo ietekmi uz tūrisma nozari. Par to liecina gan Centrālās Statistikas Pārvaldes (CSP) dati par tūristu mītnu izmantošanas rādītājiem, gan apkopotā un operatīvā TIC informācija. Atsaucoties uz šiem datiem, tūristu mītnēs apkalpoto personu skaits 2019.gadā bija vairāk kā 20000, no tiem līdz 50% - ārvalstu viesu, savukārt 2021.gadā tās ir bijušas

¹ Oficiālā statistikas portāla preses relīze 2022.gada 15.augustā. <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/noz/turisms/preses-relizes/8743-latvijas-viesnicu-un-citu-turisma-mitnu-darbibas?fbclid=IwAROMHw7kDpjnvD5nWsdEY8LxhTpJ5NNJ7LHRKfpLb2WP3jwwzPh748g3q3M>

² UNWTO, INTERNATIONAL TOURISM CONSOLIDATES STRONG RECOVERY AMIDST GROWING CHALLENGES. <https://www.unwto.org/taxonomy/term/347>

³ ETC. EUROPEAN TOURISM 2022 – TRENDS & PROSPECTS (Q2/2022). <https://etc-corporate.org/reports/european-tourism-2022-trends-prospects-q2-2022/#:~:text=Latest%20available%20data%20indicates%20that,of%20pre%20pandemic%20travel%20demand.>

vairāk kā 14000 personās, no kurām ārvalstu viesu īpatsvars ne vairāk kā 19%. Salīdzinājumam, Rundāles pils apmeklētāju skaits 2019.gadā sasniedza 275000 apmeklētāju gada laikā.

Kopumā esošajās 38 tūristu mītnēs gada 2019.gadā ir apkalpoti ne vairāk kā 10% no kopējā tūristu skaita, kuri ir apmeklējuši vismaz vienu tūrisma objektu Bauskas novadā. Tas ļauj secināt, ka Bauskas novada klientu segmentu struktūrā dominējoši lielākais ir vienas dienas ekskursantu īpatsvars. Ir pamats uzskatīt, ka iela daļa apmeklētāju ir bijuši ārvalstu tūristi, kuri ceļo tūristu grupās un kuru uzturēšanās ilgums Bauskas novadā ir ierobežots, ņemot vērā uzturēšanās ilgumu, kurš ir nepieciešams Rundāles pils apmeklējumam.

Analizējot informācijas meklēšanas datus par Bausku, izmantojot *Google Trends* rīku (2022.gada augustā par laika periodu pēdējo 90 dienu laikā), ir secināms, ka nozīmīgākie Latvijas reģioni, kuros ir meklēta informācija par Bausku ir Bauskas pilsēta un Rundāle, ārpus Bauskas novada – novadi, ar kuriem robežojas Bauskas novads – Jelgavas novads, Dobeles novads. Informācijas meklēšanas dati liecina, ka visbiežāk informācija ir meklēta par ēdināšanas uzņēmumu Taverna, festivālu TASTE Bauska, ar tūrisma nesaistīti “Mājai un Dārzam” un ēdināšanas uzņēmumu Aveņi. Savukārt informācijas meklēšanas dati no Lietuva, liecina ka visbiežāk informācija par Bausku kā atslēgas vārdu ir meklēta Panevėžā un Šauļos, kam seko Viļņa un Kauņa. Trīs visbiežāk saistītie atslēgas vārdi ir bijuši Bauskas pils, Pilsrundāle un Rundāles pils. Dati no Igaunijas liecina, ka informācija par Bausku kā atslēgas vārdu ir meklēta Tallinā un Harju apkaimē (Tallina un apkārtnē). Aplūkojot meklēšanas datus plašāk (par laika periodu pēdējo 5 gadu laikā) ir novērojama tendence, ka visos Latvijas augsti prioritārajos mērķa tirgos, informācijas meklēšanas apjoms ir tikai nedaudz zemāks par 2019.gada rādītājiem, kad tie ir bijuši visaugstākie.

Analizējot Bauskas tūrisma mājas lapas (tourism.bauska.lv) datus par laika periodu no 2022.gada aprīļa līdz augusta beigām vietas, kurās visbiežāk meklēta informācija par tūrisma piedāvājumu Latvijā ir Rīgā (79% no visiem meklējumiem), Jelgavā (7,5%), Jūrmalā, Ogrē un Liepājā (katrā vietā 1% no kopējā meklējumu skaita). Lietuvā visbiežāk informācija ir meklēta no Viļņas (56% no visiem meklējumiem), Kauņa (11%), Šauļi, Paņeveža un Klaipēda (katrā vietā 5%). Savukārt Igaunijā visvairāk meklējumu ir no Tallinas (70%) un Tartu un Pērnavas (katrā vietā 5%). Analizējot datus par vidējo mājas lapas apmeklējuma sesijas ilgumu, ir redzama tendence, ka tās sesijas, kuras ir veiktas no Lietuvas, Igaunijas un Liepājas ir salīdzinoši ilgākas, pārsniedzot vidējo uzturēšanās ilgumu mājas lapā.

Aplūkojot informācijas saturu, kas tiek meklēts Bauskas tūrisma mājas lapā, ir novērojams, ka visbiežāk apmeklētās mājas lapas sadaļas ir “ko redzēt”, “kur paēst”, kam seko sadaļas par izmitināšanas piedāvājumu, dabas tūrisma objektiem un kultūras tūrisma objektiem. Dati par informācijas meklēšanu tūrisma mājas lapā ļauj secināt, ka pastāv atšķirības starp kopējām informācijas meklēšanas tendencēm un, piemēram, informācijas satura prioritātēm, Lietuvas kā novada mērķa tirgū (2.tabula).

2.tabula

Bauskas novada tūrisma mājas lapas informācijas meklēšanas dati.

Visi apmeklētāji	Informācija angļu valodā	Informācija vācu valodā	Informācija krievu valodā	Apmeklējumi no Lietuvas	Apmeklējumi no Igaunijas
------------------	--------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------	--------------------------

Galvenā lapa (landing page) 15%	Ko redzēt (29%)	Ko redzēt (41%)	Ko redzēt (42%)	Ko redzēt (45%)	Noderīga informācija (85%)
Ko redzēt (5%)	Ko darīt (11%)	Noderīga informācija (18%)	Ko darīt (13%)	Kur paēst (18%)	Ko darīt (7%)
Kur paēst (2%)	Galvenā lapa (landing page) 11%	Ko darīt (13%)	Noderīga informācija (8%)	Ko darīt (8%)	Galvenā lapa (landing page) 2%
Kafejnīcas un krogi (1.5%)	Noderīga informācija (10%)	Galvenā lapa (landing page) 8%	Kur paēst (7%)	Noderīga informācija (5%)	Kur paēst (1%)
Taksometri (1.3%)	Kur palikt (7%)	Kur palikt (4%)	Kur palikt (6%)	Kur palikt (4%)	Ko redzēt (1%)
Brīvdienų mājas (1.2%)	Kur paēst (7%)	Ko redzēt (2%)	Aktualitātes (5%)	Galvenā lapa (landing page) 3%	
Dabas takas un parki (1%)	Galvenās vietas (TOP) (4%)	Aktīvais tūrisms (2%)	Galvenā lapa (landing page) 3%	Galvenās vietas (TOP) (3%)	

Vienlaikus, informācijas meklēšanas dati liecina, ka ārvalstu tūristu primārā informācija par Bauskas novadu ir par nozīmīgāko tūrisma piedāvājumu, kas atspoguļojas lielajā “ko darīt” meklēšanas īpatsvarā. Savukārt 4-7%, kas ir meklējuši informāciju par izmitināšanas pakalpojumiem, ir faktiski neapgūtā ārvalstu tūristu tirgus daļa, kuri, vadoties pēc informācijas meklēšanas tendencēm, ir potenciālie tūristi, kuri Bauskā varētu nakšņot.

Atsevišķi pētot informācijas meklēšanas tendences Lietuvas tirgū, fokusgrupas diskusijā ar Lietuvas tūrisma nozares pārstāvjiem, tika gūts apstiprinājums novērotajai informācijas meklēšanas tendencei – Lietuvas tūristiem praktiski visos klientu segmentos, svarīgs priekšnoteikums galamērķa izvēlē ir piedāvātās aktivitātes, kuras ļauj gūt dažādas emocijas. Diskusijas dalībnieki arī norādīja, ka tūrisma piedāvājuma attīstība Bauskā ir daudzveidīga un atbilst Lietuvas tūristu vajadzībām – gūt jaunu pieredzi, piedalīties degustācijās, saņemt tūrisma pakalpojumus, kuri atbilst ģimenēm ar bērniem kā klientu segmentam. Ģeogrāfiskais tuvums un “tuvo ārzemju” faktors ir būtisks, plānojot turpmākās aktivitātes tūristu piesaistei no Lietuvas.

Analizējot datus par apmeklējuma veidu, attiecībā uz izmantoto transporta veidu, var secināt, ka vietēji tūristi Bauskas novadā visbiežāk ir individuālie tūristi, kuri galamērķī ierodas ar savu personīgo transportlīdzekli – starp aptaujātajiem 88% ir norādījuši, ka izmantojuši tieši personīgo transportlīdzekli nokļūšanai galamērķī. Tūristu grupu segmentā, kā noskaidrots padziļinātajās daļēji strukturētajās intervijās ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, ir sastopami tūrisma aģentūru organizētie ceļojumi (piemēram, Impro, Skaisto Skatu Aģentūra, Remiro, Jaunie Rakursi u.c.), tomēr kā norāda tūrisma pakalpojumu sniedzēji, ceļojumu aģentūru organizēto ceļojumu skaits ir salīdzinoši mazāks un tie nav regulāri ceļojumi. Kā vēl viens segments, atsevišķi izdalāms tūristu grupu segments, ir dažādu organizāciju (nevalstiskās organizācijas, biedrības, interešu klubi u.c.), kuri saviem biedriem organizē vietējā ceļojuma programmas, paredzot tīklošanos, tūrisma vietu apmeklējumus. Tomēr tāpat kā ar tūrisma aģentūru organizētajiem ceļojumiem, šos braucienus raksturo neregularitāte. Atsevišķi pakalpojumu sniedzēji kā atsevišķu segmentu izceļ arī organizētās skolu ekskursijas, kuras tiek organizētas mācību gada sākumā un noslēgumā, tomēr

kopējā tūrisma pieprasījuma struktūrā tikai atsevišķiem pakalpojumu sniedzējiem ir nozīmīgs klientu segments.

Vietējā tūrisma pieprasījuma struktūru raksturo izteikta ceļošana ar ģimenes locekļiem, pāros, ar draugiem vai paziņām. 61% respondentu ir norādījuši ka brauciena laikā, kurā tika aptaujāti tie ir ceļojuši ar vairākiem ģimenes locekļiem, draugiem vai paziņām un vēl 30% ir norādījuši ka tie ir ceļojuši divatā. Šie dati ļauj secināt, ka vietējā tūrisma pieprasījuma tendences nosaka nepieciešamību paredzēt tādu galamērķa tūrisma produktu attīstību, kas atbilst šim ceļošanas veidam.

Neskatoties uz to, ka vietējā tūrisma pieprasījuma analīzes dati rāda, ka ir daudz lielāks īpatsvars to tūristu, kuri galamērķi apmeklē paredzot nakšņošanu Bauskas novadā (43%), nedaudz lielāks ir to respondentu skaits, kuri ir norādījuši, ka lai gan Bauskas novadā pavada vairāk par 4 stundām, tomēr nav izmantojuši izmitināšanas pakalpojumus (52%). Salīdzinot ar ārvalstu tūristu uzturēšanās ilgumu Bauskas novadā, vietējo tūristu uzturēšanās ilgums ir garāks, kas ļauj secināt, ka saņemto pakalpojumu daudzveidība ir plašāka un īstenojot aktivitātes tūristu piesaistei par vienu no uzdevumiem var uzskatīt tieši nakšņojošo tūristu skaita pieaugumu. Ņemot vērā ārvalstu tūristu pieprasījuma tendenču vērtējumu, kas veikts gan balstoties uz tūristu aptauju, izmantojot aptauju, gan tūrisma pakalpojumu sniedzēju intervijām, var secināt, ka nakšņojumu skaita pieaugumā daudz svarīgāks var būt tieši vietējā tūrisma segments, atsevišķos gadījumos arī Lietuvas tūristu segments.

Analizējot datus, kuri iegūti veicot vietējo tūristu aptauju ir redzams, ka Bauskas novads kā tūrisma galamērķis visbiežāk tiek apmeklēts atkārtoti un tikai 6% respondentu ir norādījuši, ka apmeklējums, kura laikā ir veikta aptauja, ir bijusi pirmā reize, apmeklējot Bauskas novadu. Šis novērojums ļauj secināt, ka Bauskas novads kā tūrisma galamērķis ir zināms vietējiem tūristiem un to var uzskatīt par būtisku faktoru plānojot turpmākās aktivitātes, veicinot vietējo tūristu atgriešanos Bauskā.

1.2. Tūrisma piedāvājuma analīze un ieteikumi atbilstoši tūrisma attīstības izaicinājumiem un tendencēm Latvijā, Baltijā

Tūrisma nozares attīstību Bauskas novadā raksturo tūrisma produktu un pakalpojumu daudzveidība, vienlaikus izceļot nepieciešamību sabalansēt pakalpojumu piedāvājuma izkliedi un veidot vienotāku visa novada tūrisma tēlu, kurš atbilst visa novada tūrisma attīstības vīzijai, izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem. Lai gan tūrisms ir bijusi identificēta kā prioritāra nozare Bauskas novadā ilgākā laika periodā, nekā līdzšinējā tūrisma attīstības programma 2015.-2020.gadam, tūrisma pakalpojumu sniedzējiem un tūrisma uzņēmējiem ir neviennozīmīgs viedoklis par tūrismu kā patiesu prioritāti, īstenojot aktivitātes, kurās ir iesaistīta pašvaldība. Kā rezultātā novada tūrisma attīstības un tūrisma piedāvājuma attīstībā nereti liela nozīme ir atsevišķu nozīmīgāko tūrisma objektu un tūrisma vietu patstāvīgi īstenojamām aktivitātēm, kuras ir vērstas uz tūristu piesaisti, īpaši Rundālē un Mežotnē kā tūrisma vietās. Turklāt, Bauskas novada tūrisma piedāvājumā ir izteikta vairāku spēcīgu un nozīmīgu tūrisma vietu patstāvīga funkcionēšana, kura nosaka tūrisma attīstības virzienus un tūrisma galamērķa uztveri. Ciešāka publiskā un privātā sektora sadarbība, īstenojot laicīgas un koordinētas ārējās komunikācijas un mārketinga aktivitātes var sniegt ievērojamu ieguldījumu Bauskas tūrisma tēla veidošanā un produktu attīstībā. Kā nozīmīgākās vietas, kurām ir svarīga loma piedāvājuma attīstībā var minēt Rundāles pili, Bauskas

pili, Mazmežotnes muižu, atpūtas kompleksu “Miķelis”, Ausekļu dzirnavas, Rožmalas, Bauskas muzeju (tajā skaitā V.Plūdoņa muzeju), Bauskas motormuzeju u.c.. Salīdzinoši lielais šādu vietu skaits var sniegt ievērojamu pienesumu tūrisma attīstībai novadā, atbilstoši noteiktajai tūrisma attīstības vīzijai un mērķiem.

Resursu daudzveidību var uzskatīt par vienu no nozīmīgākajiem novada tūrisma piedāvājuma konkurētspēju noteicošajiem faktoriem. Dažādu tūrisma un viesmīlības pakalpojumu attīstība ir stabila un dinamiska, atbildot uz tūristu pieprasījuma izmaiņām (ģeogrāfiskām, demogrāfiskām un psihogrāfiskām). Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā ir formalizējies vienots novada tūrisma piedāvājums, ņemot vērā iepriekšējo veiksmīgo sadarbību starp bijušajiem Bauskas, Rundāles, Iecavas un Vecumnieku novadiem. Veiksmīga iepriekšējā sadarbība ir labs pamats turpmāko aktivitāšu īstenošanā, izceļot vienotu Bauskas novada tūrisma piedāvājumu. Tieši kultūras un daba tūrisms ir galvenie tūrisma veidi, kurus ir iespējams turpināt attīstīt, ņemot vērā tieši piedāvājuma daudzveidību novadā. Esošie sadarbības tīkli un vienots redzējums par tūrisma novada attīstību ir novada tūrisma attīstības stratēģiskā priekšrocība, kura ir izmantojama turpinot pozicionēt novadu kā labi attīstītu tūrisma galamērķi vietējā un starptautiskā tirgū.

Tūrisma attīstības pamatā ir divi galvenie faktori, kuri nosaka galamērķa konkurētspējas priekšrocības un galvenās attīstības tendences – starptautiskā tūrisma (ārvalstu tūristu piesaistē), galvenais faktors ir Rundāles pils atrašanās Bauskas novadā, piesaistot ievērojamu ārvalstu tūristu skaitu, tomēr pēdējo divu gadu novērojumi liecina, ka Rundāles pils un dārza apmeklējums var tikt pozicionēts kā nozīmīgs vietējā tūrisma piedāvājums. Tomēr neskatoties uz to, ka Bauskas novadā atrodas viens no visas Latvijas nozīmīgākajiem tūrisma objektiem – Rundāles pils, laika posmā līdz 2022.gada vasarai, kad veikts attīstības programmas vērtējums, Bauskas novada tūrisma attīstībā lielā mērā saglabājas tie paši izaicinājumi, kuri ir identificēti izstrādājot iepriekšējā perioda attīstības programmu – tūristu vidējais uzturēšanās ilgums novadā, saņemto pakalpojumu daudzveidība un Bauska kā ārvalstu tūrista tranzīta punkts, nevis galamērķis, paredzot nakšņošanu.

Vietējā tūrisma attīstību nosaka Bauskas novada atrašanās vieta un A7 autoceļš, kura tiešā tuvumā atrodas nozīmīgs tūrisma objektu, tūrisma un viesmīlības pakalpojumu skaits, veidojot Bauskas tūrisma piedāvājuma identitāti. To papildina Rundāles un Mazmežotnes muižas tūrisma piedāvājums, kuru perspektīvā var papildināt arī Mežotnes muižas atdzīvināšana. Kā mazāk izteikts, bet nozīmīgs maršruts ir Vecumnieku-Bārbeles autoceļa P89 tuvumā esošais tūrisma piedāvājums, kurš ir attīstījies pateicoties Vecumnieku novada tūrisma attīstībai laika periodā no 2010.-2021.gadam. Lai gan bijušo Bauskas novada, Rundāles novada un Vecumnieku novada tūrisma attīstība novadu teritoriju ietvaros ir notikusi patstāvīgi, faktiskais tūrisma piedāvājums ir līdzīgs un papildinošs, veidojot plašu kultūrvēsturiskā mantojuma, latviskās dzīvesziņas un tradīciju popularizēšanā balstītu tūrisma galamērķa piedāvājumu. Līdz ar to, 2015.-2020.gada tūrisma attīstības programmā ietvertais uzdevums 1.5. (Kopēju mārketinga aktivitāšu veikšana un informatīvo materiālu izdošana) ir uzskatāms par prioritāru un turpināmu uzdevumu turpmāk, veidojot vienotu Bauskas novada tūrisma galamērķa piedāvājumu un tēlu.

Laika periodā kopš 2015.gada ir īstenotas aktivitātes, kuras ir vērstas uz programmā 4.3. noteikto uzdevumu (Tūrisma informācijas kvalitātes uzlabošana) un dažādās tūrisma vietās ir plaši pieejama informācija par tūrisma piedāvājumu novadā, ko nodrošina gan pašu pakalpojumu sniedzēju sadarbības tīkli, informācijas aprīte un aktīva TIC iesaiste informācijas nodrošināšanā. Informācijas

daudzveidība un zināšanas par piedāvājumu visā novadā ir salīdzinoši labāka nozīmīgāko tūrisma maršrutu tuvumā (Bauskas pilsēta, A7 autoceļš), savukārt kā uzdevums var tikt definēta aktīvāka informācijas tālākā nodošana par Bauskas novada piedāvājumu tieši bijušā Vecumnieku novada teritorijā, veicinot tur esošo tūrisma pakalpojumu sniedzēju iesaisti tūrisma informācijas izplatīšanā tūristiem, veicinot zināšanu iegūšanu par tūrisma piedāvājumiem citviet novadā un interesi iesaistīties vienota novada piedāvājuma attīstībā. Neskatoties uz to, ka informācija ir plaši pieejama, pakalpojumu sniedzēji ne vienmēr ir motivēti informāciju nodot tālāk tūristiem.

Par tūrisma piedāvājuma attīstību veicinošu faktoru var uzskatīt īstenotās gan vietējās, gan starptautiskās sadarbības iniciatīvas, īpaši ar Lietuvas pierobežas reģioniem – Biržiem, Joniškkiem, Šauļiem, Rokišķiem, Pasvali, veidojot tematiski saistītus tūrisma piedāvājumus, kuri atbilst Bauskas novada kā tūrisma galamērķa identitātei, izceļot Zemgales unikalitāti, kultūrvēsturisko mantojumus un sasaisti ar tūrisma vietām Lietuvā, kas attiecīgi ir sekmējusi tūristu skaita pieaugumu un šobrīd ļauj identificēt Lietuvu kā atsevišķi izdalāmu starptautiskā tūrisma tirgu, kam paredzamas mērķtiecīgas aktivitātes, nodrošinot arī turpmāk tūristu skaita pieaugumu. Kā papildus pārrobežu sadarbības ieguvums ir reģiona (Lietuvas un Latvijas pierobežas daļu) kā tūrisma galamērķa attīstības potenciāls, ietverot Bauskas novadu un pierobežas teritorijas Lietuvas pusē. Salīdzinot ar citiem Zemgales novadiem, kuri robežojas ar Lietuvu, Bauskas konkurētspējas priekšrocība ir tieši līdzšinējā sadarbība, uzticība starp iesaistītajām pusēm un gatavība arī turpmāk uzņemties iniciatīvas, nodrošinot Bauskas kā vadošā tūrisma reģiona attīstību Zemgalē.

1.3. Tūristu un pakalpojumu sniedzēju aptaujas rezultāti, priekšlikumi situācijas uzlabošanai

Tūrisma galamērķa attīstības virzienus nosaka novada esošā infrastruktūra un piedāvājums, galvenās vērtības un nozīmīgākās tūrisma vietas. Ņemot vērā nozīmīgo kultūrvēsturisko mantojumu gan Bauskas pilsētā, gan novadā kopumā, pašvaldības iesaiste ir nepieciešama nozīmīgu vēsturisko infrastruktūras objektu saglabāšanā un attīstībā, primāri saglabājot vēsturisko novada mantojumu. Tas ir attiecināms arī uz Bauskas pilsētu, kā novada centra vizuālo identitāti, tās pilnveidošanu, veidojot Bauskas pilsētu kā ne tikai administratīvu novada centru, bet nozīmīgu tūrisma vietu.

Kā nozīmīgs attīstību bremzējošs faktors, īpaši saistībā ar Covid-19 radītajiem ierobežojumiem viesmīlības pakalpojumu pieejamība un ārvalstu tūristu skaita kritumu, ir tūristu skaita un plūsmas prognozēšana. Atsevišķos gadījumos tā ir ietekmējusi pakalpojumu pieejamību, kas savukārt rada sarežģījumus pakalpojumu nodrošināšanai nepietiekama darbinieku skaita dēļ dienās, īpaši nedēļas nogalēs, kad tūristu skaits ir lielāks. Tūrisma attīstības plānošana, arī sadarbībā ar pašvaldību, ir nozīmīgs faktors, kas ietekmē tūrisma sistēmas attīstību novadā. Ierobežojumu risks, izmaksu pieauguma risks un nenoteiktība attur īpaši privātos uzņēmējus no tūrisma pakalpojumu attīstības, pastāvot riskiem par investīciju atdevi. Šādos apstākļos ļoti svarīga ir tieši publiskā sektora iesaiste, īstenojot mārketinga aktivitātes gan vietējā, gan starptautiskā tirgū, mazinot riskus. Paredzot vietējās pirkspējas kritumu tuvākā gada laikā, ļoti būtiska var būt tieši ārvalstu tūristu piesaiste un tūristu plūsmas atjaunošana.

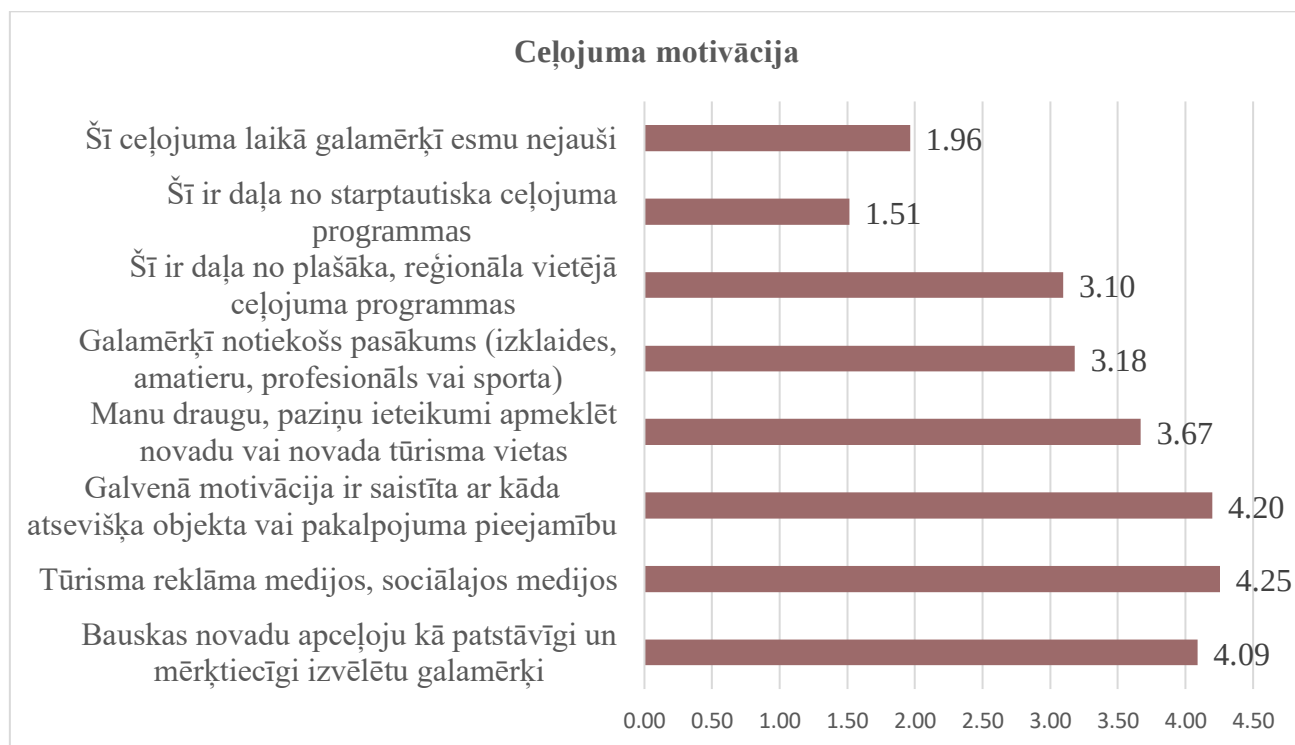
Lai novērtētu pieprasījuma tendences, tūristu motivāciju un galamērķa izvēles priekšnoteikumus, tika veikta tūristu aptauja. Tūristu aptauja ir veikta gan izmantojot tiešās intervijas pie

nozīmīgākajiem tūrisma objektiem Bauskas novadā, izplatot anketas pakalpojumu sniegšanas vietās, anketējot Bauskas TIC apmeklētājus un veicot ārvalstu tūristu grupu anketēšanu. Lai iegūtu padziļinātāku izpratni par Lietuvas, kā nozīmīgākā ārvalstu tirgus un segmenta tūristu ceļošanas paradumiem Bauskas novadā, ir veikta fokusgrupas diskusija ar Lietuvas nozares pārstāvjiem. Veicot aptauju ar ārvalstu tūristiem, apstiprinot zināmos novērojumus par Rundāles un Bauskas pils apmeklējumu kā nozīmīgākajiem faktoriem, apmeklējot Bausku, tendences par ārvalstu tūristu ceļošanas motivāciju un vajadzībām ir primāri balstītas veicot tūrisma pakalpojumu sniedzēju intervijas.

Izvērtējot atbildes, kuras sniegtas uz jautājumu par vietējo tūristu ceļojuma motivāciju (1.attēls) (novērtējuma skala par apgalvojuma atbilstību), kā visaugstāk novērtētā ceļojuma motivācija uz Bauskas novadu kā tūrisma galamērķi ir norādīta galamērķa izvēle saistībā ar tūrisma reklāmu medijos, sociālajos medijos (vidējais apgalvojuma atbilstības novērtējums 4.25), kam seko ceļojuma motivācija, saistībā ar kāda konkrēta objekta (vietas) apmeklējumu un Bauskas novada kā tūrisma galamērķa apmeklējumu. Vietējie tūristi, salīdzinot ar ārvalstu tūristiem, saskaņā ar sniegtajām atbildēm, Bauskas novada kā ceļojuma galamērķi ir izvēlējušies daudz mērķtiecīgāk, kas apliecina līdz šim īstenoto mārketinga aktivitāšu efektivitāti, mērķtiecīgi uzrunājot potenciālos klientu segmentus.

1.attēls.

Vietējo tūristu motivācija, izvēloties Bausku kā ceļojuma galamērķi.

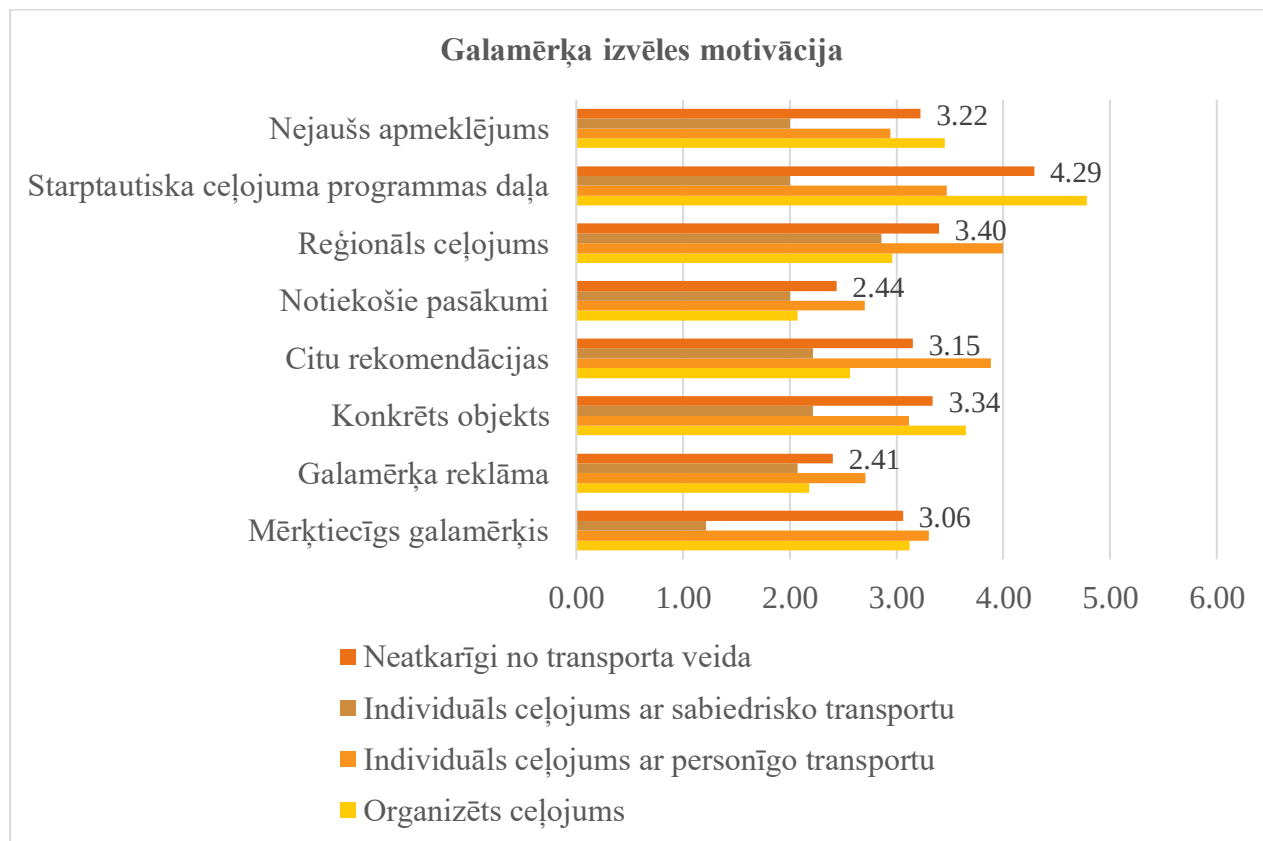
Aptaujātie ārvalstu tūristi visbiežāk ir norādījuši, ka Bauskas novada apmeklējums ir daļa no starptautiska ceļojuma galamērķa, turklāt visbiežāk tā ir atbildējuši tie respondenti, kuri ceļo

organizētās tūristu grupās. Tie ārvalstu tūristi, kuri ir norādījuši, ka ceļo individuāli ar savu personīgo transportu, salīdzinoši bieži ir norādījuši, ka Bauskas, kā ceļojumu galamērķa izvēli ir noteikusi citu rekomendācijas un ieteikumi. Neskatoties uz to, ka pēdējo 3 gadu laikā organizēto tūristu grupu skaits Latvijā kopumā ir samazinājies, atsevišķiem pakalpojumu sniedzējiem tieši tūristu grupas ir nozīmīgākais klientu segments un tas ir īpaši izteikts pakalpojumu sniedzējiem, kuri tiešā veidā gūst labumu no lielā Rundāles pils apmeklētāju skaita. Lai gan pasaules tūrisma attīstības tendences paredz tūristu grupu skaita nozīmes samazināšanos, Baltijas reģionā tūristu grupas joprojām būs vērā ņemams segments un Bauskas novadam tas paliks nozīmīgs, ņemot vērā novada ģeogrāfisko atrašanās vietu nozīmīgākā starptautisko tūristu maršruta tiešā tuvumā, apceļojot visas Baltijas valstis.

Salīdzinoši liels īpatsvars ir to ārvalstu tūristu, kuri motivāciju, izvēloties ceļojumu uz Bausku ir noteikusi motivācija apmeklēt kādu konkrētu objektu Bauskas novadā. Starp visiem ārvalstu respondentiem tikai nepilni 5% ir norādījuši, ka ceļojums, kura laikā ir veikta aptauja, nav bijusi pirmā reize, kad tie apmeklē Bauskas novadu (2.attēls). Šie dati apstiprina arī tūrisma pakalpojumu sniedzēju intervijās gūto secinājumu par nepieciešamību mērķtiecīgāk pozicionēt Bausku kā nozīmīgu Zemgales tūrisma galamērķi ārvalstu tirgos, to darot sadarbībā ar citiem Zemgales novadiem, vai sadarbībā ar tūrisma galamērķiem Lietuvā.

2.attēls.

Ārvalstu tūristu motivācija, izvēloties Bausku kā ceļojuma galamērķi.

Visbiežāk ārvalstu tūristi (71%) ir norādījuši, ka pavadītais laiks Bauskas novadā nepārsniedz 4 stundas, savukārt 15% ir norādījuši, ka Bauskas novadā ir pavadīta vismaz viena pilna diena ar nakšņošanu Bauskas novadā.

Analizējot tūristu pašvērtējumu to atbilstībai kādai no piedāvātajām sociāli-demogrāfiskajām vai dzīvesstila ceļotāju grupām (izziņas tūrisms, gastronomiskais tūrisms, senioru tūrisms, aktīvais tūrisms, kultūras tūrisms, dabas tūrisms), visbiežāk (68%) gadījumu, respondenti ir norādījuši, ka tie identificē sevi kā kultūras tūristus, kas apliecina Bauskas novada piedāvājuma kā kultūras tūrisma galamērķa līdzšinējo pozicionējumu. Par nozīmīgu daļu var uzskatīt arī 19% ārvalstu tūristu, kuri sevi ir identificējuši kā izziņas tūristus un 13% ārvalstu tūristu, kuri sevi ir identificējuši kā tūristus-seniorus. Veicot datu analīzi nav novērojamas būtiskas atšķirības starp šo dalījumu, vadoties no izmantotā transporta veida ceļojumā, vai galamērķa izvēles motivāciju.

Starp visu ārvalstu tūristu respondentu atbildēm ir vērojams dominējošs viedoklis, ka Rundāles pils atrašanās Bauskas novadā ir bijis nozīmīgs faktors, kas noteicis ceļojuma galamērķa vai ceļojuma maršruta izvēli. Bauskas pils atrašanās Bauskas novadā ir bijis otrais biežāk minētais faktors, tomēr tā nozīme galamērķa izvēlē par svarīgu faktoru ir minējis ievērojami mazāks skaits respondentu.

Savukārt, foksugrupas diskusijas laikā ar Lietuvas tūrisma nozares pārstāvjiem tika secināts, ka līdzās nozīmīgākajiem objektiem Bauskas novadā kā svarīgākajām Lietuvas tūristu piesaistēm, īstenotās pārrobežu sadarbības programmas un projekti (akcija "Iepazīsti kaimiņus Zemgalē"!, Baltu ceļš u.c. mazāki projekti) ir sekmējuši veiksmīgu pārrobežas tūrisma piedāvājumu attīstību, jaunu tūrisma maršrutu veidošanos un interesi par mazāk zināmajām vietām Zemgalē, ļaujot uzrunāt Lietuvas tūristu segmentus, kuri līdz šim nav izvēlējušies Bausku kā savu ceļojuma galamērķi.

Neskatoties uz to, ka interese par nozīmīgākajām tūrisma vietām Lietuvas tirgū ir nesalīdzināmi lielāka, tieši tūristu piesaiste uz mazāk zināmajām vietām ir ļāvusi nodrošināt to iesaisti tūrisma sistēmā, veicinājusi izpratnes veidošanos par Zemgales un Bauskas tūrisma piedāvājumu un veicinājusi arī tūrisma pakalpojumu sniedzēju un starpnieku interesi iesaistīties šāda veida projektos, jūtot tūlītēju atgriezenisko saiti, kas novērojama tūristu skaita pieaugumā un Lietuvas kā tūristu segmenta padziļinātā interesē par tūrisma galamērķi. Aktivitātes, kuras sākotnēji ir bijušas vērstas uz Lietuvas tūristu piesaisti faktiski ir radījušas pamatu eksportējamiem pārrobežu tūrisma piedāvājumiem, aptverot plašāku ģeogrāfisko teritoriju un nodrošinot labāku galamērķa pozicionēšanu starptautiskajos tirgos. Salīdzinot ar citiem Zemgales novadiem, sadarbība ar Bauskas novadu var tikt uzskatāma par īpaši veiksmīgu, ņemot vērā novada ieinteresētību tūrisma attīstības veicināšanā.

1.4. Tūrisma piedāvājuma kvalitātes, ilgtspējas un inovāciju izvērtējums un ieteikumi

Tūrisma galamērķa kvalitātes vadība ir viens no tūrisma galamērķa pārvaldības organizācijas (TIC) uzdevumiem, kas nodrošina galamērķa tēla veidošanos un iespējas palielināt tūrisma ekonomisko ietekmi novadā. Bauskas novadā ir īstenotas aktivitātes, kuras ir vērstas un nepārtrauktu pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu.

Tūrisma attīstība iepriekšējā periodā tūrisma attīstības programmas ietvaros (2015.-2020.gadam) atbilst izvirzītajai attīstības vīzijai attiecībā uz noteiktajām prioritātēm saglabāt dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma vērtības un īstenot aktivitātes, kuras ir vērstas uz kultūras tūrisma vērstu pakalpojumu attīstību. Kultūras tūrisma piedāvājuma attīstība ir pakārtota novada kultūras aktivitātēm, kuru mērķauditorija ir novada un pilsētas iedzīvotāji. Ilgtspējīga kultūras tūrisma attīstības pamatā ir ievērojams samērīguma princips starp plānotajām kultūras aktivitātēm, kuras primāri ir paredzētas novada iedzīvotājiem un sekundāri, novada organizētie publiskie kultūras pasākumi var tikt izmantoti veidojot kultūras tūrisma piedāvājumu pilsētas viesiem. Neskatoties uz to, ka kultūras pasākumu skaits ir salīdzinoši liels, pastāv dažādi uzskati par notiekošo publisko kultūras pasākumu piemērotību tūristu vajadzībām. Atsevišķi pasākumi ir veicinājuši tūristu piesaisti, tajā skaitā veicinot ārvalstu tūristu piesaisti, primāri no Lietuvas un Igaunijas. Tomēr ņemot vērā vispārējās tendences, nozīmīgākie tūrisma galamērķi Latvijas reģionos (Sigulda, Cēsis, Kuldīga, Liepāja, Alūksne u.c.) arī ir definējuši pasākumus attīstību kā tūrisma prioritāti. Līdz ar to ir jārēķinās ar pasākumu piedāvājuma konkurences pieaugumu, kas var būt īpaši nozīmīga piesaistot tieši vietējos tūristus.

Vienlaikus, īstenojot turpmākās aktivitātes, atbildot uz sabiedrības pārmaiņām un ilgtspējas uztveres nozīmes pieaugumu, pastiprināti strādāt ar ilgtspējīga tūrisma attīstības jautājumiem, veicinot pakalpojumu sniedzēju motivāciju, īstenojot tādu tūrisma produktu attīstību, kuri atbilst ilgtspējīga tūrisma attīstības pamatprincipiem, rosinot iekļaujošāku un atbildīgāku tūrisma vidi. Turpmākajā periodā, īstenojot paredzēto rīcības virzienu 4 (Kvalitātes pasākumu ieviešana), kā izcilības veicināšanas mērķi paredzēt ilgtspējīgu prakšu ieviešanu tūrismā kā vienu no kvalitātes kritērijiem, sekmējot Bauskas novada kā ilgtspējīga tūrisma galamērķa attīstību.

Tūrisma pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana ir balstīta individuālu pakalpojumu sniedzēju labā izpratnē par pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanu tūrismā. Vienota pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas pieeja var tikt izmantota sekmējot tūrisma pakalpojumu eksportspējas pieaugumu, nodrošinot starptautiskās tūristu plūsmas izkliedi plašākā novada teritorijā. Klientu sniegtās atsauksmes, tajā skaitā izmantojot dažādas tiešsaistes vietnes, kur iespējams sniegt novērtējumu un izteikt komentārus, tiek uztverts kā nopietns un svarīgs rīks kvalitātes nodrošināšanai un pakalpojumu pilnveidei. Starp pakalpojumu sniedzējiem ir izpratne par tūristu galamērķa pieredzes veidošanās principiem, kur katra individuālā pakalpojumu sniedzēja kvalitātes vadībai ir ietekme uz galamērķa piedāvāto pakalpojumu kvalitātes uztveri.

Viesnīcu, viesu māju un izmitināšanas pakalpojumu novērtējums, piemēram, vietnē Booking.com ir ļoti augsts, vai augsts, tūristu sniegtās atsauksmes par izmitināšanas, ēdināšanas un citiem pakalpojumiem visbiežāk ir novērtētas robežās no 4-4,5. Vietnē Tripadvisor.com diskusiju forumā par tēmām, kuras skar tūrisma piedāvājumu Bauskā ir kopumā pozitīvs un ļoti pozitīvs novērtējums saņemtajiem tūrisma un viesmīlības pakalpojumiem Bauskā. Savukārt visbiežākā diskusijas tēma ir par sabiedriskā transporta pieejamību nokļūšanai uz Rundāles pili. Par nozīmīgu sasniegumu var uzskatīt eksperimentālā reisa Rīga-Rundāles pils ieviešanu. Par stratēģiski nozīmīgu uzdevumu ir uzskatāma starptautisko autobusu reisu maršrutā Rīga-Viļņa pieturas izveide Bauskā, nodrošinot lielāka skaita starptautisko individuālo tūristu nokļūšanu Bauskā. Vietnē Tripadviso.com visbiežāk ar savu galamērķa pieredzējumu dalās ārvalstu viesi, tāpēc turpmākai kvalitātes nodrošināšanai ir ieteicams veicināt tūrisma pakalpojumu sniedzēju izpratni

par šādu atsauksmju nozīmi, komentāru sniegšanas iespējām un dialoga veidošanu ar tūristiem arī pēc pakalpojuma saņemšanas.

Pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanā tūrisma un viesmīlības pakalpojumu sniedzēju lielākais izaicinājums ir kvalitatīva darba spēka piesaiste un noturēšana, viesmīlības uztveres veicināšana un izpratne par tūrisma likumsakarībām. Neskatoties uz to, ka tiek īstenotas dažādas apmācību aktivitātes, ilgtermiņā pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanai ir nepieciešama plašāka darba spēka apmācības programmu pieeja, veicinot izpratni par tūrisma un viesmīlības nozari, aktualitātēm un tūristu apmierinātības vadīšanas pieejām.

Bauskas novada tūrisma pārvaldībā kā kvalitātes nodrošināšanas rīcības virziens izcilības veicināšanai un tūristu apmierinātības pilnveidošanai ir īstenojas aktivitātes, kuras ir vērstas uz darbinieku profesionālo pilnveidi. Neskatoties uz to, ka atsevišķu pakalpojumu sniedzēji īsteno savas patstāvīgās aktivitātes, kopējas izpratnes veicināšana par individuāli sniegtu pakalpojumu kvalitātes ietekmi uz tūristu galamērķa pieredzi un apmierinātību ir vērtīga, tiecoties sasniegt augstākus kvalitātes novērtējuma rādītājus (3.attēls).

3.attēls

Vietnes *Tripadvisor* komentāru piemērs.

Accessing national parks from Riga From forum: Riga Posted by tinkadventures on July 19, 2020 Hi, it's quite easy to go to Rundale place by public transport. First, go from Riga to Bauska (70 km, 1 hour 10 min, there is a bus almost every hour), then - from Bauska to...	Bus from Riga to Rundāle? From forum: Riga Posted by Anne C on May 21, 2022 It's great that they now have a direct line so you don't have to change in Bauska! The question is if you can buy the ticket on the bus/station, because you need a Latvian...	Nice areas of North Lithuania driving distance from Riga? From forum: Lithuania Posted by Joe_grimwood on July 18, 2022 Hill of Crosses is a highlight for sure. Other places of interest can be Rundale Palace (in Latvia) it can be combined both with Hill of Crosses or let's say Bauska and Birzai...
Trakai Castle OR Hill of Crosses & Rundale? From forum: Lithuania Posted by lillydarlingg on July 25, 2022 Hi, I will be in the Baltics this November and unfortunately I will be short on time. So I can only do one of the following itineraries on the day I need to get from Vilnius to Riga: - Trak...	Day trips from Riga in December From forum: Riga Posted by navis84 on October 11, 2019 Jūrmala is a good recommendation also in winter, as the town is picturesque and the wooden houses are located in the pine forest. Another option is Bauska (70 km from...	Very unsatisfactory experience at the Rixwell... From forum: Latvia Posted by 17ludis on August 26, 2018 I had the very unfortunate experience of staying at this Rixwell Hotel in Bauska, Latvia last night 25 Aug 2018. Trouble was looming when dogs walked through the dining area...
Current situation From forum: Riga Posted by travelsnobFortMyers on December 23, 2021 #3 Yes its the correct place "American Citizens who are visiting Latvia may apply for a temporary QR code with Tourism and Information Centers (RTIC) in the following...	What cities to visit in Latvia? From forum: Latvia Posted by loving_travel2 on July 20, 2019 On your last day in Latvia you can go to Bauska and see the Bauska castle, whose oldest part dates from the middle of the 15th century. From Bauska go to Rundāle and se...	Vilnius to Tartu From forum: Tartu Posted by 274hungry on July 15, 2020 You could still use the main route Vilnius-Riga (if not so much interest in Hill of Crosses) and make a short stop in Birzai to visit beautiful observation tower, and then Bauska Castle...

Lai novērtētu tūristu apmierinātību gan ar saņemtajiem pakalpojumiem, gan tūrisma piedāvājumu Bauskas novadā, veicot tūristu aptauju, tie tika lūgti novērtēt vai novada izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi, kultūrvēsturiskais un gastronomiskais, dabas, aktīvās atpūtas un ģimenēm ar bērniem paredzētais piedāvājums un tā kvalitāti pārsniedz gaidīto, atbilst gaidītajam,

gaidītā pakalpojumu kvalitāte ir bijusi augstāka nekā saņemtā vai arī piedāvājuma kvalitāti neatbilda gaidītajam.

Ārvalstu tūristu vērtējumā Bauskas novada kultūrvēsturiskais piedāvājums visbiežāk pārsniedza gaidīto (68%), savukārt 22% respondenti norādīja, ka kultūrvēsturiskais piedāvājums atbilda gaidītajam. Saņemto ēdināšanas pakalpojumu kvalitāte, visbiežāk – 41% gadījumu bija atbilstoši gaidītajam, 17% gadījumu pakalpojumu kvalitāte pārsniedza gaidīto, savukārt 14% gadījumos kvalitāte apmierināja, tomēr gaidītā pakalpojumu kvalitāte bija augstāka, nekā saņemtā. Starp tiem ārvalstu tūristiem, kuri ir izmantojuši izmitināšanas pakalpojumus Bauskas novadā, visbiežāk ir norādīts, ka saņemtā pakalpojumu kvalitāte ir bijusi atbilstoša (66%), tomēr 25% respondentu ir norādījuši, ka gaidītā pakalpojumu kvalitāte ir bijusi augstāka, nekā saņemtā. No tiem respondentiem, kuri bija izmantojuši vietējo gidu un ekskursiju pakalpojumus (visbiežāk tūristi, kuri ceļo organizētās tūristu grupās), vairumā gadījumu (72%) ir norādījuši, ka saņemtā pakalpojumu kvalitāte ir pārsniegusi vai ir bijusi atbilstoša gaidītajam, savukārt 10% respondentu ir norādījuši, ka saņemtā pakalpojumu kvalitāte nav atbildusi gaidītajam.

Ņemot vērā ārvalstu tūristu uzturēšanās ilgumu Bauskas novadā, visbiežāk aptaujā ir norādīts ka citi pakalpojumi, kuru kvalitāti tika piedāvāts novērtēt, ceļojumu laikā nav izmantoti, vai arī sniegtais atbilžu skaits nav pietiekami liels, lai varētu izdarīt secinājumus, kuri liecinātu par faktisko saņemot pakalpojumu kvalitāti un tās atbilstību gaidītajam.

Par kopējo tūristu apmierinātību ar saņemto pakalpojumu kvalitāti, liecina arī atbildes uz jautājumu, vai tie ieteiktu Bauskas novada un novada tūrisma piedāvājumu citiem. Vairāk kā 70% gadījumu, respondenti ir norādījuši apstiprinoši, ka tie ieteiktu Bauskas novadu kā tūrisma galamērķi citiem. Tāpat, vairāk kā 70% pilnībā piekrīt, vai piekrīt apgalvojumam, ka saņemtā pakalpojumu kvalitāte atbilst cenai, kas par to tiek prasīta. Aptaujātie tūristi arī ir norādījuši, ka tūrisma vietas un objekti, pieejamā infrastruktūra ir labi sakopta un atbilstoša tūristu vajadzībām, kā arī pakalpojumu sniedzējiem, visbiežāk ir pietiekamas zināšanas un prasmes, lai nodrošinātu tūristu vajadzībām atbilstošus pakalpojumus.

Vietējo tūristu pakalpojumu kvalitātes novērtējums, atbildot uz jautājumu vai pakalpojumu kvalitāte pārsniedz gaidīto, atbilst gaidītajam, gaidītā pakalpojumu kvalitāte ir bijusi augstāka nekā saņemtā vai arī piedāvājuma kvalitāti neatbilda gaidītajam, liecina, ka visbiežāk saņemtā pakalpojuma kvalitāte dažādiem tūrisma pakalpojumu veidiem apmierināja, līdzīgi augstu novērtējot saņemto ēdināšanas pakalpojumu kvalitāti un kultūrvēsturiskā mantojuma piedāvājumu. Visaugstāk ir novērtēta apmierinātība ar kultūrvēsturiskā mantojuma piedāvājumu – 63% aptaujāto atzīst, ka pakalpojumu kvalitāte apmierināja un 24% norādīja, ka pakalpojumu kvalitāte pārsniedza gaidīto. No tiem respondentiem, kuri sniedza atbildes par pakalpojumu kvalitāti, var izcelt arī atzinīgo novērtējumu mērķtiecīgi veidotiem piedāvājumiem ģimenēm ar bērniem. Attiecībā uz citiem tūrisma pakalpojumiem (labjūtes pakalpojumu piedāvājums, vietējo gidu pakalpojumu un aktīvās atpūtas piedāvājums) visbiežāk respondenti ir atbildējuši, ka minētos pakalpojumus sava ceļojuma laikā nav izmantojuši. Kvalitātes vadībā un pakalpojumu kvalitātes novērtējumā nākotnē ir ieteicams izmantot ne tikai tūristu aptaujas, bet dažādu atsauksmju sniegšanas vietas digitālā vidē, kā arī veicot tūrisma pakalpojumu vietu apsekojumu, pēc iespējas piesaistot arī, piemēram, ārējos ekspertus.

Tomēr salīdzinot ar ārvalstu visiem, atbildot uz jautājumu par pakalpojumiem, kuri saistīti ar kultūrvēsturiskā mantojuma piedāvājuma saņemšanu, vietējo iedzīvotāju atbildes salīdzinoši biežāk ir bijušas mērenākas, retāk norādot ka saņemtā pakalpojumu kvalitāte ir pārsniegusi gaidīto. Veiktajās intervijās ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, salīdzinoši biežāk tika norādīts, ka vietējo tūristu pieprasījumu un apmierinātību ar saņemto pakalpojumu kvalitāti daudz biežāk nosaka nepārtraukts pieprasījums pēc dažāda veida pakalpojumu jaunumiem, piedāvājumiem un to esamība nosaka tūristu atgriešanos.

1.5. Tūrisma attīstības resursu un infrastruktūras analīze un priekšlikumi

Bauskas novada tūrisma resursu analīze ir veikta, ņemot vērā jau apkopoto informāciju par tūrisma vietām izdotajos mārketinga materiālos, brošūrās un tūrisma kartēs (4.attēls – Bauskas novada tūrisma karte).

Bauskas novada tūrisma resursi ir apkopoti un sistematizēti 2022.gadā izdotajā Bauskas novada tūrisma kartē. Resursu uzskaitījums ir veidots gan pēc ģeogrāfiskā principa (Bauskas un apkārtnē, Iecava un apkārtnē, Rundāle un apkārtnē, Vecumnieki un apkārtnē), kas atbilst faktiskajai tūrisma pakalpojumu un tūrisma vietu koncentrācijai novadā, gan atsevišķi grupējot dažādus tūrisma un viesmīlības pakalpojumus (naktsmītnes, ēdināšanas uzņēmumi, u.c.). To papildina tematiskās kartes, kuras ir mērķtiecīgi izveidotas, uzrunājot noteiktus klientu segmentus. Ir izveidoti audio gidi, atbilstoši individuālo tūristu segmenta īpatsvara pieauguma tendencēm.

Ņemot vērā tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu daudzveidību, tūrisma resursus uzskaitījums un apkopojums var tikt veikts arī to dalot dažādās tematiskās grupās, atbilstošo noteiktajiem produktu attīstības virzieniem. Tūrisma resursu daudzveidība un pieejama nozīmīgākajos tūrisma apgabalos ļauj identificēt un pozicionēt Bauskas novada tūrisma resursus atbilstoši **kultūras tūrisma** piedāvājumam (pilis, muižas, muzeji, apskates objekti, kuri izceļ kultūrvēsturisko mantojumu, Latviskās dzīvesziņas nozīmi novadā, novadpētniecības centrus u.c.), kuru var izvērstāk un pozicionēt, iekļaujot tumšā tūrisma (piemiņas vietu izziņas), arheoloģijas un radošā tūrisma piedāvājumus; izveidotais audio gids “Bauskas ebreju stāsts” ir pamats tālākai produkta attīstībai. Ideja par šāda audio gida izveidošanu ir radusies ņemot vērā Bauskas būtisko kultūras mantojuma daļu, kas ir saistīta ar ebrejiem, par to interesējas gan šo cilvēku senči, gan tūristi, gan vietējie iedzīvotāji; **rekreatīvā tūrisma** piedāvājumam, kura mērķis ir atjaunot cilvēka

fizisko un garīgo potenciālu, racionāli izmantojot dabiskos un mākslīgos atpūtas un atveseļošanās resursus (piemēram dabas objekti, saimniecības, degustāciju vietas, pirts rituālus u.c.); **lauku tūrisma** piedāvājumam, izceļot tūrisma piedāvājumu, kurš veidojas ap lauku tūrisma mītnēm novadā un ar tām saistītos tūrisma un viesmīlības pakalpojumus, **aktīvās atpūtas un piedzīvojumu tūrisma** piedāvājuma, kuru papildina pieejamā sporta tūrisma infrastruktūra.

Attīstot vienas dienas maršrutu konceptu, Bauskas novada piļu loks gar Lielupi, ko veido Bauskas pils, Mežotnes pils, Mežotnes pilskalns, Rundāles pils, Svitenes muiža ļauj atspoguļot novada vēsturi un Bauskas kā vietas nozīmi laika periodā no senajām apmetnēm līdz pat 19.gs. Šāda maršruta stratēģiskās priekšrocība ir nelielie attālumi starp vietām, kuras ļauj veidot saturiski augstvērtīgu vēstījumu. “Piļu loks” var tikt attīstīts kā kultūra tūrisma produkts, paplašinot tūristu galamērķa pieredzējumu un vairojot izpratni par tagadējā Bauskas novada kā vietas nozīmi Zemgalē. Šāda pieeja ir izmantota arī iepriekš, veidojot tūrisma maršrutus, kuri ir apkopoti un pieejami.

Kā nepietiekami veicināts virziens līdz šim ir bijusi ūdens tūrisma attīstība, kas var tikt pozicionēta gan kā tūrisma produktu attīstības rīcība (2015.-2020.gada programmā 1.4 rīcības virziena uzdevums “Tūrisma produktu izcelšana un attīstība”), papildinot novada dabas tūrisma piedāvājumu, gan kā inovatīvu tūrisma pakalpojumu attīstība (2015.-2020.gada programmā Rīcība 6), ņemot vērā Bauskas novadā pieejamos dabas resursus un salīdzinoši mazo konkurenci attiecīgajā tūrisma veidā Latvijā, īpaši, pilsētvidē. Ūdens tūrisma attīstība kā tūrisma veida un ar to saistīto produktu attīstība var tikt identificēta kā pilsētvides ekotūrisms kā mūsdienīgs tūrisma veids, kurš atbilst pieprasījuma tendencēm pēc inovatīviem tūrisma pakalpojumiem pilsētās, vienlaikus papildinot blakus esošo teritoriju piedāvājumu ārpus pilsētas. Līdzšinējā tūrisma attīstības plāna periodā ir attīstījušās laivu nomas vietas, izveidots ūdens tūrisma maršruts, radot pamatu šī tūrisma veida tālākai attīstībai.

Esošā tūrisma infrastruktūra var tikt izmantota īstenojot pasākumu kopumu, pozicionējot Bausku arī kā motivējošo ceļojumu galamērķi, tādā veidā iekļaujoties darījumu tūrisma segmentā. Atsevišķi tūrisma pakalpojumu sniedzēji arī šobrīd piedāvā darījumu tūrisma pakalpojumus (konferences, semināri, pasākumi), tomēr darījumu tūrisma piedāvājuma izvērsšana, akcentējot motivējošos pasākumus kā darījumu tūrisma piedāvājuma papildinošu elementu veicinātu novada darījumu tūrisma piedāvājuma tēlu, piesaistot vietējā un starptautiskā tūrisma korporatīvo klientu segmentu. Lai sekmētu darījumu tūrisma attīstību ir izveidots novada piedāvājuma apkopojums.

Tūrisma infrastruktūras attīstības virziens, atbilstoši vispārējām tūrisma piedāvājuma attīstības tendencēm ir velo infrastruktūras un velo maršrutu attīstība Bauskas novadā, kas ir identificēts kā rīcības virziens 3.1.4. Bauskas tūrisma attīstības plānā 2015.-2020.gadam un Vecumnieku tūrisma attīstības stratēģijā 2023.gadam kā virziens F4. Bauskas novada ģeogrāfiskā atrašanās vieta, tūrisma objektu izvietojums ir atbilstošs un attīstāms virziens. Velo infrastruktūras pilnveide veicinātu jaunu tūrisma pakalpojumu rašanos novadā, piedāvājot plašākas velo nomas iespējas, tādā veidā sekmējot uzturēšanās ilguma pieaugumu, sasniedzot novada tūrisma attīstības mērķus. Velo infrastruktūras pilnveidošana un turpmāka attīstība ne tikai veicinātu jaunu un ilgtspējīgu tūrisma produktu attīstību, bet sekmētu vietējo iedzīvotāju labjūti novadā.

1.6. Bauskas novada stratēģiskie tūrisma produkti, segmenti Latvijas un Baltijas mērogā

Tūrisma pakalpojumu sniedzēju vērtējumā un salīdzinot dažādus pakalpojumu sniedzējus, var secināt, ka Bauskas novadu raksturo izteikta klientu segmentu fragmentācija. Tas ir saistāms ar apstākli, ka liela daļā tūrisma pakalpojumu sniedzēju īstenot savas mērķtiecīga tūrisma mārketinga aktivitātes, kuras ir vērstas uz konkrēto klientu segmentu piesaisti. Par nozīmīgākajiem klientu segmentiem 2022.gada tūrisma vasaras sezonā var uzskatīt individuālos vietējos ceļotājus, kuri ierodas Bauskas novadā reaģējot uz atsevišķu tūrisma pakalpojumu sniedzēju reklāmām, organizētus interešu, organizāciju grupu kolektīvus, kuri ierodas no citiem Latvijas reģioniem, tūristus, kuri uzturas Bauskā ceļojuma laikā cauri Baltijas valstīm un nakšņo Bauskā garāka ceļojuma ietvaros, individuālus ārvalstu tūristus, kuri apceļo Baltijas valstis, un organizētas ārvalstu tūristu grupas, kuras uzturas Bauskas novadā pirms vai pēc Rundāles vai Bauskas pils apmeklējuma, kuri, lielākoties, nenakšņo Bauskas novadā. Neskatoties uz to, ka tūristu grupas apmeklē Bausku un atsevišķos gadījumos arī izmanto izmitināšanas pakalpojumus nakšņošanai, programmas, lielākoties ir veidotas paredzot īsu uzturēšanās laiku, jo Bauska ir pietura plašākai ceļojuma programmai Latvijā, vai Baltijā. Līdz ar to, pieprasījums pēc dažādiem papildus pakalpojumiem ir mazs un pilsētas piedāvājums atpūtas un izklaides iespējām vakarā ir minimāls. Nelielais tūristu grupu skaits, kurs nakšņo Bauskā nav pietiekams, lai par piedāvājumu attīstības uzdevumu varētu uzskatīt īpašu vakara programmu veidošanu, to zemās rentabilitātes dēļ.

Par sekundāri nozīmīgiem klientu segmentiem var uzskatīt ģimenes ar bērniem, kuri ierodas Bauskas novadā, mērķtiecīgi apmeklējot vietas, kuras ir īpaši piemērotas ģimenēm ar bērniem, tūristus, kuri ceļo ar savām riteņmājām (*campers*) un kuriem Bauskas novads ir Ziemeļu-Rietumu vai Rietumu-Ziemeļu maršrutā, ceļojot uz vai no citām Eiropas valstīm. No tūristu segmentēšanas ģeogrāfiskās pieejas, izceļams ir Lietuvas tirgus, kas saistāms ar ģeogrāfiski tuvu atrašanās vietu un līdz šim īstenotajām aktivitātēm tūristu piesaistei. Vietējie individuālie tūristi un tūristu no Lietuvas var tikt uzskatīti par nozīmīgāko klientu segmentu un īstenojot aktivitātes tūrisma attīstības programmas ietvaros to piesaistei ir nepieciešams paredzēt atsevišķu rīcības apakšvirzienu, vērstu uz informācijas izplatīšanu pirms ierašanās galamērķī par jauniem vai papildinātiem tūrisma pakalpojumiem. Tūristi no Lietuvas, kuri ierodas atkārtoti galamērķī, līdzīgi kā vietējie tūristi, kuri apmeklē Bauskas novadu atkārtoti ir atsevišķi izdalāms klientu segments, kurš jāņem vērā īstenojot mārketinga aktivitātes tūristu piesaistei.

Vietējā tūrisma attīstībai 2020.-2021.gadā ir bijusi pozitīva ietekme uz pakalpojumu daudzveidības attīstību, piedāvājot atpūtas un izklaides iespējas gan pirmreizējiem tūristiem, gan atkārtotiem tūristiem. Vietējo, atkārtoto tūristu segmenta uzmanības noturēšanu var izcelt kā vienu no uzdevumiem, īstenojot tūrisma attīstības programmu sākot ar 2023.gadu. Esošais Bauskas novada piedāvājums satur un kvalitātes ziņā ir atbilstošs, lai veicinātu vietējā tūrisma, tajā skaitā vairāku dienu braucienu skaita pieaugumu. Strādājot ar vietējiem tūristiem, līdzās aktivitātēm, kuras ir vērstas uz tūristu piesaisti un informēšanu par pieejamiem pakalpojumiem, kā papildus komunikācijas mērķis ir izpratnes veicināšana par tūrisma pakalpojumu daudzveidību, brauciena plānošanu un organizēšanu, pastāvot nepieciešamībai veikt iepriekšējas rezervācijas, lai saņemtu vēlamo pakalpojumu. Latvijas vietējo tūristu paradumi, vienlaikus, ir jāņem vērā – spontāni pieņemti lēmumi, izvēloties ceļojuma galamērķi, īsais laika nogrieznis ceļojuma plānošanā un salīdzinoši viduvējs priekšstats par sagaidāmo pakalpojumu, gaidas kuras balstītas iepriekšējā ceļošanas pieredzē ārpus Latvijas. Lai apmierinātu vietējo tūristu gaidas, ir izceļams novada

tūrisma piedāvājums, kurš balstīts vīzijā noteiktajā dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanā un vietējo iedzīvotāju labsajūtu.

Tomēr paļaujoties tikai uz vietējā tūrisma attīstību ir jāņem vērā esošās pieprasījuma tendences – salīdzinoši biežāk tiek meklētas ekonomiskas ceļošanas iespējas, tādu dabas objektu un vietu apmeklējums, kurš ir pieejams bez maksas, tādā veidā nesekmējot tūrisma ekonomisko pienesumu novadam. Šī iemesla dēļ ir svarīgi samērot vietējā un starptautiskā tūrisma kā pakalpojuma eksporta attiecību, vienlaikus prioritāri veicinot to vietējā tūrisma virzienu attīstību, kuri var sniegt nozīmīgāku ekonomisko pienesumu. Attīstoties tūrisma veidiem, kuru pamatā ir dabas resursu izmantošana, vietējo tradīciju izzināšana, cenas-kvalitātes attiecības nodrošināšana var veicināt izpratni par tūrisma pakalpojuma cenas pamatotību.

Ir īstenota 2015.-2020.gada programmā paredzētā aktivitāte 1.5.3. (žurnālistu un tūrisma operatoru vizīšu organizēšana) un tās rezultātā tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, kuri atrodas Bauskā vai tiešā A7 autoceļa tuvumā ir izveidojusies stabila ilgtermiņa sadarbība ar tūrisma operatoriem no Lietuvas, kuri strādā gan ar Lietuvas, gan citu valstu (Vācija, Francija, Spānija) tūristiem. Sadarbība ar tūrisma operatoriem no Latvijas ir mazāk izteikta, tikai atsevišķos gadījumos tā tiek uzskatīta par svarīgu, sasniedzot organizētā tūrisma klientu segmentu Bauskas novadā.

Lai gan šī brīža situācijā vietējā tūrisma nozīme Bauskas novadā ir ievērojamāka, ārvalstu tūristu skaita pieaugums un sadarbības tīkla attīstīšana ārvalstu tūristu skaita pieaugumam ir izceļama kā prioritāte, ņemot vērā novada atrašanās vietu, attālumu no Rīgas ar augstu ārvalstu tūristu skaita koncentrāciju. Ārvalstu tūristu piesaistē par perspektīvāko var uzskatīt individuālo tūristu segmentu, kura vajadzības apmierina novadā esošais naktsmītņu skaits, tūrisma vietu kapacitāte un pieejamā infrastruktūra. Ārvalstu tūristu grupu piesaistē kā ierobežojošs faktors ir attālums līdz galvaspilsētai un naktsmītņu skaits, kuras var piedāvāt izmitināšanu lielākām tūristu grupām. Lai nodrošinātu vairāku dienu ārvalstu tūristu skaita pieaugumu, sadarbība ar citām Zemgales pilsētām un Zemgales kā tūrisma reģiona uztveres veicināšana var tikt izcelta kā viens no prioritārajiem virzieniem, īstenojot rīcības, kuras ir vērstas uz Bauskas novada zīmola attīstību, tūrisma produktu izcelšanu un Bauskas kā nozīmīga Zemgales tūrisma centra pozicionēšanu starptautiskajos tirgos. Atbilstoši LIAA noteiktajiem prioritārajiem tūrisma tirgiem un tūrisma produktiem, ir veikta Bauskas novada tūrisma tirgu un produktu analīze, paredzot komunikācijas virzienus un kanālus, atbilstoši LIAA tūrisma mārketinga stratēģijas virzieniem (Bauskas novada TIC apkopojums).

Ņemot vērā Bauskas novadā esošās pasākumu norises vietas, viesu mājas, muižas, ainavisko apvidu un kultūrvēsturisko mantojumu, kā tematisks klientu segments ir izceļams kāzu rīkošana Bauskas novadā. Lai gan pandēmijas radīto seku ietekmē klientu skaits samazinājās, esošais piedāvājums ir atbilstošs, lai šo izceltu kā galamērķa priekšrocību, kurai ir arī pozitīva ekonomiskā ietekme, jo kāzu rīkošanas laikā tiek izmantoti dažādi tūrisma un viesmīlības pakalpojumi, tajā skaitā izmitināšana, ēdināšana, apskates vietas, motivējošas aktivitātes. Svinības, kuras tiek rīkotas pirms kāzām (vecmeitu ballītes un vecpuīšu ballītes), papildina kāzu tūrisma piedāvājumu ar radošām meistarklasēm, latviskās dzīvesziņas izziņu, aktīvo atpūtu. Pakalpojumu sniedzēju dažādība ļauj attīstīt šo kā tūrisma produktu virzienu, iesaistot plašu tūrisma pakalpojumu sniedzēju loku, aptverot visu novadu.

2. Bauskas novada kā tūrisma galamērķa pozīcija Latvijas un Baltijas mērogā izvērtējums un turpmākais pozicionējums;

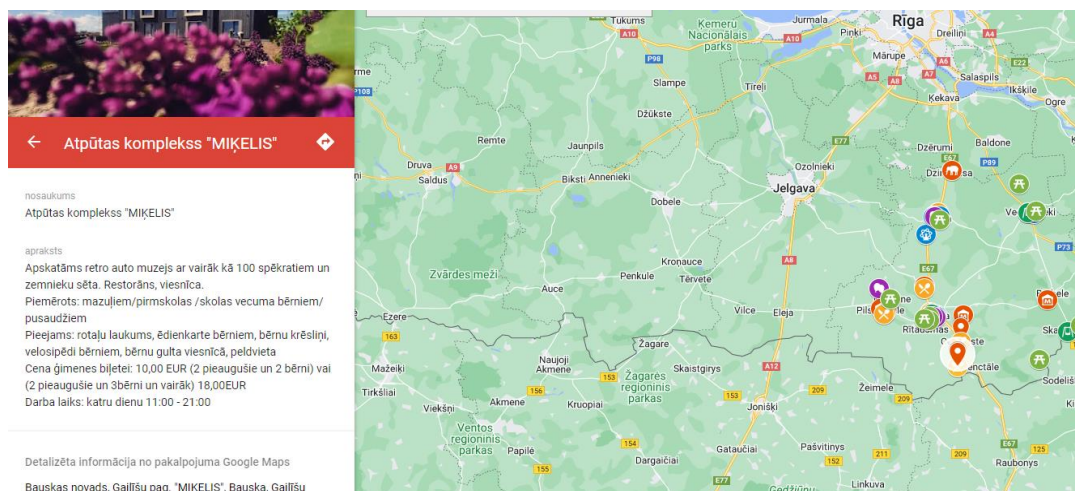
2.1. Tūrisma mārketinga aktivitāšu izvērtējums un priekšlikumi

Bauskas novada tūrisma mārketinga aktivitātes ir īstenotas atbilstoši 2015.-2020. gada Bauskas novada rīcības plāna rīcībai “Mārketinga aktivitāšu ieviešana” un tās atbilst arī Vecumnieku novada tūrisma stratēģijas “Tirgvedības vadlīnijām 2023”. Iepriekšējā perioda īstenotās mārketinga aktivitātes nav pilnībā izvērtējamas, ņemot vērā, ka laika periodā no 2020.gada pavasara līdz pat 2022.gada pavasarim mārketinga aktivitātes ir bijušas pakārtotas valstī noteiktajiem ierobežojumiem, kuru rezultātā tūrisma ekosistēmas funkcionēšana pilnā apmērā nav bijusi iespējama. Nozīmīgākās aktivitātes, tādas kā “Iepazīsti kaimiņus Zemgalē”, “Mājas kafejnīcu dienas”, “Zemgale aicina” ir īstenotas atbilstoši noteiktajam rīcības virzienam, tomēr to efektivitāte var tikt izvērtēta analizējot 2022.gada tūrisma vasaras sezonas statistiku. Tāpat, sadarbībā ar LIAA ir īstenotas paredzētās aktivitātes, organizējot žurnālistu un tūrisma operatoru vizītes, kuru mērķis ir novada atpazīstamības veicināšana un iepazīšanās ar Bauskas novada tūrisma produktiem.

Paredzētās aktivitātes, piedaloties tūrisma gadatirgos un kontaktbiržās nav bijis iespējams, jo 2021. un 2022.gadā izstādes Rīgā un Viļņā, saistībā ar pandēmijas radītajiem ierobežojumiem netika organizētas. 2020.gadā izstādes-gadatirgus Balttour apmeklētāju skaits pārsniedza 28 tūkstošus, un Zemgales daļība izstādē joprojām var nodrošināt piekļuvi ievērojamam skaitam vietējo tūristu. Tomēr, ņemot vērā tūristu paradumu izmaiņas un digitālā satura nozīmes pieaugumu, šāda veida tūrisma izstāžu-gadatirgu nozīme tūristu piesaistē mazinās un plānojot tūrisma mārketinga aktivitātes un ar to saistītās izmaksas, prioritāri ir atbalstāmas aktivitātes, kuras ir vērstas uz mērķtiecīgu klientu segmentu uzrunāšanu. Kā veiksmīgs piemērs, kurš ir attīstāms arī ar citiem tūrisma veidiem un produktiem ir izstrādātā digitālā karte ceļojumiem ģimenēm ar bērniem. Kartē, kurā ir norādīti objekti papildina svarīgākā informācija par apskates vietām, tūrisma objektiem, to darba laiku un cenām (5.attēls).

5.attēls

Bauskas novada tūrisma objektu digitālās informācijas satura piemērs.

Kā inovatīvs risinājums var tikt izmantots ceļojuma kalkulators, kas ļauj aprēķināt paredzamā ceļojuma izmaksas, atkarībā no ceļotāju skaita, pieejamām atļaidēm senioriem vai bērniem. Šāda pieeja atbilst mūsdienu tūristu vajadzībām, kad svarīgāks faktors galamērķa izvēlē ir informācijas pieejamība, saturs un rīki, kas palīdz plānot ceļojumu.

Digitālā satura veidošana un digitālo komunikācijas kanālu izmantošana ir attīstāma arī turpmāk un definējama kā prioritāte Bauskas novada tūrisma plānā līdz 2027.gadam. Tam ir nepieciešama ne tikai TIC koordinējošā funkcija, bet pakalpojumu sniedzēju iesaiste. Mārketinga materiālu (brošūru un karšu interaktivitāte) ir attīstāms virziens. Digitālā satura veidošana paver plašākas iespējas mārketinga materiālu personalizācijai, piedāvājot saturu ne tikai līdz šim praktizētajos tulkojumos angļu un krievu valodās, bet ņemot vērā nozīmīgāko ārvalstu tūristu klientu segmentu – lietuviešus, arī lietuviešu valodā un atbilstoši Latvijas tūrisma prioritārajiem mērķa tirgiem, paredzot arī citās valodās.

Atsevišķu, īpaši perifēro un nišu tūrisma pakalpojumu sniedzēju redzējumā, TIC centra darbība ir primāri vērsta uz vietējo tūristu piesaisti un ir nepieciešamas intensīvākas rīcības tieši ārvalstu tūristu piesaistei, mainot Bauskas kā tūrisma galamērķa uztveri no “Rundāles pils apmeklējumā centrētas” uz mērķtiecīgāku Bauskas novada izziņu. Lai gan tūrisma pakalpojumu sniedzēju vērtējumā ārvalstu tūristu piesaistei ir nepieciešama mērķtiecīgākā Zemgales kā Latvijas reģiona pozicionēšana, šādu aktivitāšu īstenošana nav iespējama bez ciešas sadarbības ar LIAA, īstenojot starptautiskā mārketinga aktivitātes Latvijai kā tūrisma galamērķim. Bauskas novadā īstenotās aktivitātes piedaloties ārvalstu mediju vizīšu organizēšanā un veicinot sadarbību ar tūrisma operatoriem pēc būtības ir īstenojis aktivitātes, kuras atbilst novada uzdevumiem tūrisma veicināšanā.

Bauskas novada tūrisma mārketinga materiālu saturs ir kvalitatīvs un atbilstošs aktuālajām tūrisma tendencēm un laika periodā līdz 2027.gadam ir nepieciešams nodrošināt stabilu un paredzamu tūrisma mārketinga finansējumu. Kā norāda novada pakalpojumu sniedzēji un īpaši tūrisma uzņēmēji intervijās, Bauskas novada tūrisma tālākai attīstībai tieši mārketinga pasākumi reklamējot esošos tūrisma produktus un vietas, īstenojot aktivitātes jaunu klientu segmentu piesaistē, stiprinot sadarbību ar tūrisma iesaistītajām pusēm (tajā skaitā tūrisma aģentiem un operatoriem Latvijā un Lietuvā) ir svarīgs rīcības virziens, jo esošā infrastruktūra un produktu daudzveidība jau šobrīd ir labi attīstīta. Savukārt izceļot jaunus tūrisma produktus, ir nepieciešams paredzēt aktivitātes, kuras var nodrošināt tūristu plūsmas novirzīšanu no galvenajiem tūrisma ceļiem, paredzot vienlīdzīgākas iespējas tūristu piesaistei attālākās novada vietās un uz mazāk zināmajiem objektiem un tūrisma vietām.

2.2. Tūrisma tēla analīze un priekšlikumi

Bauskas novada tūrisma attīstības viena no iezīmēm ir salīdzinoši nelīdzsvarota tūrisma attīstība un tūrisma uztvere Bauskas novadā un Bauskas pilsētā. Izņemot Bauskas pili, Bauskas muzeju un Bauskas motormuzeji, kuri atrodas Bauskas pilsētā, nozīmīgāko tūrisma vietu atrašanās ārpus pilsētas ir veicinājusi dinamiskāku tūrisma attīstību ārpus pilsētas, kā rezultātā Bauskas pilsēta kā tūrisma galamērķis ir novada tūrisma piedāvājuma attīstībā ir palicis sekundārs. Vietās ar lielāko tūrisma pakalpojumu koncentrāciju ir izteikta lokāla identificēšanās ar atrašanās vietu, nevis visu Bauskas novadu. Piederības Bauskas novadam, izmantojot vienoto zīmolu ne tikai publiskās, bet

arī privātās infrastruktūras vietās var veidot piederības sajūtu novada uzņēmējiem un tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, bet veicināt pozitīvu asociāciju veidošanos arī novada tūristiem, identificējot novada teritoriālās robežas.

Salīdzinot ar citām pilsētām kā tūrisma galamērķiem, īstenojot tūrisma attīstības programmu turpmākajā periodā atsevišķi izcelt tieši Bauskas pilsētas tūrisma piedāvājumu, veidojot to kā vietu, no kuras iespējams apmeklēt arī citus tūrisma objektus novadā. Īstenotās aktivitātes organizējot kultūras pasākumus, izceļot Bauskas pilsētas vēsturisko lomu visas Zemgales attīstībā, atspoguļojot Bauskas pilsētas kultūrvēsturiskās attīstības daudzveidību ir iespējams īstenot plašāku pilsētas tūrisma piedāvājuma sasaisti ar Bauskas novada tūrisma objektiem gan kultūras, gan dabas tūrismā. Pilsētas kā tūrisma galamērķa piedāvājums ir prioritāri attīstāms tieši vietējiem tūristiem, tajā skaitā rudens, ziemas un pavasara tūrisma sezonās, izceļot konkurētspējas priekšrocības (ērta sasniedzamība, pilsētas ģeogrāfiskā atrašanās vieta, pietiekamais viesmīlības pakalpojumu piedāvājums un tūrisma objekti, kuri atrodas telpās), salīdzinot ar citiem, alternatīviem pilsētu tūrisma galamērķiem, piemēram Cēsīm, Kuldīgu, Talsiem, Jelgavu, Siguldu. Lai sasniegtu šo mērķi, ir ieteicams turpināt 2015.-2020.gada attīstības programmā 3.rīcībā ietvertos virzienus, turpinot pilsētas infrastruktūras attīstību, tajā skaitā veicot aktivitātes, kuras nodrošina upju un piegulošo teritoriju pieejamību, pilsētvidē veidojot jaunus infrastruktūras objektus un pilnveidojot pilsētas infrastruktūras pieejamību dažādām vietējo iedzīvotāju un tūristu mērķa grupām.

Bauskas pilsētas kā tūrisma galamērķa attīstībai ir īstenojamas aktivitātes, kuras ir vērstas uz Bauskas rātslaukuma attīstīšanu par tūrisma objektu. Tam traucē intensīvā satiksme tiešā rātslaukuma tuvumā un lielais autostāvvietu īpatsvars tiešā rātslaukuma tuvumā. Pilsētas rātslaukuma tēls nav veidots kā pilsētas centrs ar vēsturiskiem centriem raksturīgu plašāku viesmīlības pakalpojumu klāstu. Par pozitīvu priekšnoteikumu rātslaukuma kā tūrisma vietas attīstībai var uzskatīt TIC centra atrašanos Rātsnamā, tomēr ņemot vērā digitālā satura nozīmes pieaugumu tūrisma informācijas aprītē, tikai daļa pilsētas tūristu to apmeklē vai uzturas. Rātsnamā pieejamā programma “Sver un mēri Bauskā” ir piesaiste, kura var tikt izmantota, nodrošinot lielāka tūristu skaita nonākšanu Rātslaukumā un vecpilsētā. Pilsētvides plānošanā ir vērts ņemt vērā iespējas, ko var sniegt rātslaukuma plašāka iesaiste tūrisma attīstībā. Alternatīva pieeja Bauskas vecpilsētas plašākai iekļaušanai tūrisma piedāvājumos ir Bauskas pils – Bauskas rātsnama maršruta tālākā attīstība, veidojot to par centrālo tūristu plūsmas asi.

No tūrisma attīstības perspektīvas ir ieteicama plašāka Bauskas vizuālās identitātes un saukļa “*Bauskas novads – novads, kur satiekas*” izmantošana tūrisma piedāvājuma veidošanā un mārketingā, ap to veidojot dažādus stāstus, kuri izceļ Bauskas pilsētas kultūrvēsturisko mantojumu un unikālo identitāti. Tā izmantošana ir ietverama gan sagatavotajos drukātajos un digitālajos mārketinga materiālos, gan izmantojot pilsētvides noformējumā, gan komunikācijā ar medijiem publiskajā telpā. Saukļa universālais raksturs ļauj to izmantot gan atpūtas, gan darījumu, gan motivējošā tūrisma piedāvājumos, izceļot galamērķa vērtības piedāvājumu, norādot uz novada konkurētspējas priekšrocībām un sagaidāmo galamērķa pieredzējumu. 2022.gadā izveidotais video ir reprezentabls, vizuāli pievilcīgs un izmantojams aktivitātēs, kuras paredzētas Bauskas tūrisma piedāvājuma reklamēšanai, radot interesi par novada tūrisma piedāvājumu.

Tomēr pastāvot neviennozīmīgai šī saukļa uztverei visā apvienotajā novadā un paredzot jauna vienotā novada zīmola izstrādi, pārejas posmā komunikācijā ir izmantojama universālā mājas lapa tourism.bauska.lv. Ja tiek izstrādāts jauns novada zīmols, kurš tiek izmantots visās uzņēmējdarbības jomās un novada tēlā, ņemot vērā tūrisma attīstības potenciālu un ekonomisko piensumu novadā, ieteicams ņemt vērā tūrisma attīstību veicinošu faktoru nozīmē – viegli saprotama un uztverama zīmola esamība, kuru var izmantot gan vietējā, gan starptautiskā komunikācijā.

2.3. Konkurentu (reģiona, Latvijas, Baltijas) analīze un priekšlikumi

Bauskas novada kā tūrisma galamērķa galvenie konkurences vides analīzi pamato novada ģeogrāfiskā atrašanās vieta, sasniedzamība no vietām ar augstu tūrisma koncentrāciju, esošo transporta un ceļu tīklu, pieejamo infrastruktūru. Ņemot vērā tūristu segmentus un esošos mērķa tirgus, galvenie konkurenti ir analizējami divās nozīmīgākajās kategorijās: **vietējās tūrisms** un **starptautiskais tūrisms**.

Galvenie vietējā tūrisma konkurenti – tūrisma galamērķi, ir tūrisma galamērķi, kuri atrodas līdzīgā attālumā no Rīgas. Par nozīmīgākajiem uzskatāmi Gaujas Nacionālā Parka teritorija (Sigulda, Cēsis), Ķemeru Nacionālā Parka teritorija, Tukums un Ogre, kā arī citi Zemgales novadi, īpaši Jelgavas un Dobeles novadi. Bauskas novada konkurētspējas priekšrocības vietējo tūristu piesaisti tūrisma resursu daudzveidība, kas apmierina dažādus vietējā tūrisma klientu segmentus (ģimenes ar bērniem, darba kolektīvi, korporatīvās organizācijas, individuālie tūristi), kuru prioritārā izvēle vietējiem ceļojumiem ir vienas dienas ekskursijas. Tomēr jāņem vērā kā īpaši laika periodā no 2020.gada, pieaugot kopējam vietējo tūristu skaitam, saistībā ar pastāvošajiem starptautiskās ceļošanas ierobežojumiem, vietējais tūrisms kā tūrisma prioritāte tika noteikta arī citos tūrisma galamērķos, kuros iepriekš tūrisma nozīme ir bijusi minimāla. Nozīmīga konkurētspējas priekšrocība vietējā tūrisma segmentā ir Bauskas novada nozīmīgākie (lielie) tūrisma objekti – Rundāles pils, Bauskas pils, Bauskas motormuzejs, Mazmežotnes muiža, Ceplis, kuri spēj piesaistīt vietējo tūristu uzmanību.

Atsevišķi ir izdalāmi konkurenti Bauskas novada Vecumniekiem, jo to ģeogrāfiskā atrašanās vieta rada atšķirīgus konkurences vides apstākļus, jo blakus esošā Baldone, Daugavas lejtecē esošā Salaspils, Ogres pilsēta, Ogres Zilie kalni ir uzskatāmi par tiešajiem konkurentiem Vecumniekiem, bet ne visam Bauskas novada kopā.

Kā potenciāls virziens konkurētspējas veicināšanai Bauskas novadā, sniedzot stratēģiskas priekšrocības Vecumnieku apkārtnē ir Bauskas-Aizkraukles virziena tūrisma maršrutu attīstības perspektīvas. Bauskas novada ģeogrāfiskā uztvere šobrīd ir balstīta A7 autoceļa tuvumā, tomēr tūrisma maršrutu savienojums ar A6 autoceļu, ierodoties Bauskā no Aizkraukles-Jēkabpils-Jaunjelgavas puses var tikt pozicionēta kā alternatīva tradicionālam un labi zināmam Iecava-Bauska-Rundāle vai Eleja-Bauska maršrutiem.

Starptautiskā tūrisma vides tiešo konkurentu analīze ir neviennozīmīgi vērtējama. Pirmkārt, neskatoties uz lielo ārvalstu tūristu skaitu Bauskas novadā, lielu daļu veido vienas dienas tūristi, kuri apmeklē Rundāles pili un to ceļošanas motivācija nav saistīta ar Bauskas kā ceļojuma galamērķa izvēli, bet ar iepriekš sagatavotu programmu, kurā Rundāle ir ietvers kā viens no objektiem ceļojumu maršrutā, visbiežāk, apceļojot Baltijas valstis. Vienas dienas ekskursiju

Īpatsvars ārvalstu tūristu grupām, kuras dodas izbraucienos no Rīgas, ir neliels, tāpēc par tiešiem konkurentiem nevar uzskatīt Gaujas Nacionālā Parka teritoriju, Siguldu vai Jūrmalu, kas ceļojumu programmās tiek iekļautas kā vienas dienas ekskursijas. Tomēr ņemot vērā Bauskas novada atrašanās vietu, attālumu no Rīgas un salīdzinoši ērto sasniedzamību, Bauskas pozicionēšana kā vienas dienas ekskursijas galamērķi organizētā tūrisma grupām, kuras uzturas Rīgā vismaz 3 dienas un Rīgā, ņemot vērā attīstīto avio satiksmi un lidostas "Rīga" piedāvātos savienojumus ar nozīmīgākajām Eiropas pilsētām, ir iespējama. Šāda veida ekskursijas nenodrošina mērķi pagarināt uzturēšanās ilgumu, paredzot arī nakšņošanu Bauskas novadā, bet ļauj ekskursijas programmā ietvert vairākus apskates objektus, izmantot ēdināšanas pakalpojumus un citus tūrisma un viesmīlības pakalpojumus, veicinot Bauskas novada iesaisti starptautiskā tūrisma piedāvājumā. Kā potenciāls attīstības virziens līdzīgam tūrisma produktam ir ekskursijas kruīzu tūristiem, tomēr ierobežojošs faktors ir vidējais kruīza kuģu uzturēšanās ilgums Rīgas ostā un tūristu segmenti, kuri ierodas ar kruīzu kuģiem, jo, lielākoties, tie ir tūristi, kuri Rīgā ierodas pirmo reizi un paredzamo laiku izvēlas pavadīt Rīgas apskatei.

Ārvalstu individuālo tūristu segments ir atšķirīgs, jo visbiežāk tūristi ierodas ar savām personīgajām automašīnām, apceļojot Latviju. Šajā tūristu segmentā Bauskas novada tiešie konkurenti ir citu Latvijas reģionu tūrisma galamērķi, kuri tiek apmeklēti paredzot nakšņošanu. Ņemot vērā kultūrvēsturisko kontekstu, esošos tūrisma produktus citos Latvijas reģionos, par Bauskas novada konkurentiem var tikt uzskatīts arī Kuldīgas novads, Cēsu novads un Valmieras novads, kas tiek pozicionēti kā dabas un kultūras tūrisma galamērķi un tiem ir salīdzinoši līdzīgs tūrisma resursu piedāvājums, izmitināšanas piedāvājums un dažādi apskates objekti, atbilstoši Latvijas tūrisma prioritārajiem tūrisma produktu virzieniem un klientu segmentiem.

Par nozīmīgu konkurētspējas priekšrocību var uzskatīt ceļa norāžu esamību uz tūrisma vietām, sakārtotu tūrisma vietu pozicionēšanu digitālās kartēs. Ņemot vērā digitālās informācijas nozīmes attīstību, turpmāk īstenojot iepriekšējā perioda attīstības programmā ietverto rīcības virzienu 4.3.3., 4.3.6. un 4.3.7. ir nepieciešama turpmāka aktīva tūrisma pakalpojumu sniedzēju iesaiste un līdzdalība daudzveidīga, pievilcīga un informatīva digitālā satura veidošanā. TIC īstenojot koordinatora funkciju ir rosināma atsevišķu pakalpojumu sniedzēju aktīvāka iesaiste, īstenojot galamērķa digitālo komunikāciju. Tūrisma piedāvājums ir uzskatāms par daļu no visa novada ārējās komunikācijas, tāpēc veidojot komunikāciju par novadā notiekošo, informējot gan vietējos iedzīvotājus, gan potenciālos tūristus, efektīva digitālā komunikācija būtiski ietekmē novada tēla veidošanu, kam ir tieša ietekme uz tūrisma pieprasījumu.

Pasākumi, kuri notiek Bauskā un Bauskas novadā, ir uzskatāms par ievērojamu sasniegumu galamērķa tēla un daudzveidīga piedāvājuma veidošanā. Efektīvākai pasākumu kā tūristu piesaisti veicinošas aktivitātes izmantošanai var tikt īstenota padziļinātāka koordinācija, plašāk aptverot visu novadu, nodrošinot pasākumu norises plānošanu tiem nepārklājoties, identificējot nozīmīgākos pasākumus un to norisi sasaistīt ar mērķtiecīgi apzinātām tūristu mērķa grupām. Lai gan organizētie pasākumi ir nozīmīga pilsētas un iedzīvotāju kultūrvides sastāvdaļa, tie var tikt plašāk izmantoti, īstenojot galamērķa mārketinga aktivitātes. Pasākumu pozicionēšanai kā tūristu piesaistei svarīgs priekšnoteikums ir pašvaldības kultūras pārvaldes, tūrisma informācijas centra un no pašvaldības neatkarīgu pasākumu rīkotāja sadarbība un koordinācija, plānojot pasākumu kalendāru un izvēloties pasākumus, kuri var tikt pozicionēti kā tūristus piesaistoši. Ārvalstu tūristu piesaistei novadā notiekošie pasākumi ir sekundāri, ja netiek sasniegts izvirzītais mērķis par vidējā

uzturēšanās ilguma un nakšņotāju skaita pieaugumu novadā. Atsevišķi pasākumi, kuri var piesaistīt arī ārvalstu apmeklētājus, vai tematiski pasākumi, kuri ir paredzēti noteiktām mērķa grupām, var tikt pozicionēti arī Lietuvas un Igaunijas tirgos, individuālo klientu segmentā, kuru ceļošanas motivācija ir galamērķī notiekošie pasākumi. Lai nodrošinātu lielāku ārvalstu apmeklētāju skaitu ir nepieciešams paredzēt mārketinga aktivitātes, kuras ir vērstas uz paša pasākuma norisi un pasākuma saturu.

2.4. Bauskas novada tūrisma sadarbības tīklu analīze un priekšlikumi

Tūrisma pakalpojumu sniedzēju zināšanas par tūrisma piedāvājumu novadā ir faktiski radījuši pašorganizētu sadarbības tīklu, kas veicina tūristu nokļūšanu vietās, kuras nav bijušas primārā izvēle, ierodoties galamērķī. TIC centrs nodrošina informācijas apriti par tūrisma piedāvājumiem novadā, kas tiek pozitīvi novērtēta un ļauj attīstīt sadarbību, kuras mērķis ir novada tūristu apmierinātības veicināšana. Sadarbības tīkliem, lielākoties, ir ģeogrāfisks raksturs un tie ir izteikti Iecavas apkārtnē, Vecumnieku apkārtnē, Bauskas apkārtnē un Rundāles pils apkārtnē. Rundāles pils apkārtnē esošo pakalpojumu sniedzēju sadarbība ir vērsta uz kapacitātes kāpināšanu, nodrošinot ārvalstu tūristu grupu apkalpošanu, piedāvājot ēdināšanas pakalpojumus Rundāles pils apmeklētājiem.

Novadā ir vairāki tūrisma sadarbības tīkli, kuri aktivitātes mēdz būt sadalītas un ne vienmēr koordinētas. Lai gan nozīmīgākā sadarbība tiek veidota ar Bauskas TIC starpniecību, līdzās tai aktīvs sadarbības tīkls ir tūrisma pakalpojumu sniedzēju dalība “Lauku Ceļotājā” un “Latvijas Lauku Konsultāciju un Izglītības Centrā” (LLKC). Sadarbība ar “Lauku Ceļotāju” atsevišķos gadījumos ir veiksmīgāka, jo ir mērķtiecīgāk vērsta uz lauku tūrisma piedāvājuma attīstību, ļaujot piekļūt klientu segmentiem, kuri ir patstāvīgāki un nesaistīti tieši ar Bauskas novada apmeklējumu. Savukārt LLKC sniedz pieeju dažādām praktiskām apmācībām, kuras ir vērstas gan uz uzņēmējdarbības vides attīstību, praktisku zināšanu pielietošanu uzņēmējdarbībā un sadarbības tīklu veidošanu. Par svarīgiem sadarbības tīkliem ir uzskatāma arī Zemgales Tūrisma Asociācija (ZTA), Latvijas viesnīcu un restorānu asociācija (LVRA) un Latvijas piļu un muižu asociācija (LPMA). Ņemot vērā dalību dažādu organizāciju sadarbības tīklos, novada TIC sadarbības modeļu definēšana ne tikai ar tūrisma objektiem un pakalpojumu sniegšanas vietām ir vēlama, pat ja iespējamās sadarbības formas ir gadījuma rakstura. Plašākas sadarbības veidošanai TIC administratīvā kapacitāte var būt nepietiekama, tāpēc Bauskas TIC ir pozicionējams kā galvenais sadarbības partneris novada uzņēmējiem un tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, kurš attiecīgi nepieciešamības gadījumā īsteno aktivitātes sadarbībā ar citām organizācijām, kurās novada tūrisma organizācijas ir biedru vai dalībnieku statusā.

Sadarbības veicināšanai ir izmantojama t.s. *cross-referral* pieeja, paredzot formālus un neformālus sadarbības modeļus, kad saņemot pakalpojumu vienā vieta, ir iespējams iegūt motivējošus labumus (bonusus), apmeklējot citas vietas novadā. Šāda sadarbības modeļa ieviešana ir atkarīga no uzņēmēju un tūrisma pakalpojumu sniegšanas vietu ieinteresētības sadarbības veicināšanā, savukārt sadarbības izpratnes nozīmes veidošanā, nozīmīga var būt tieši TIC iesaiste. Priekšnoteikums ir plašas novada tūrisma pakalpojumu sniedzēju zināšanas par citiem tūrisma objektiem un pakalpojumiem ne tikai tuvējām apkārtnē, bet visa novada ietvaros. Lai to sasniegtu, uzņēmēju pieredzes apmaiņas braucieni var sniegt nozīmīgu impulsu, īpaši starp uzņēmējiem

attālākās vietās novados (piemēram Mežotne-Vecumnieki vai Iecava-Rundāle sadarbības veicināšanai).

2.5. Tūristu un ekspertu aptaujas rezultāti, SVID analīze

Atsaucoties uz intervijām ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, tūrisma uzņēmējiem, fokusgrupas diskusiju ar tūrisma iesaistīto pušu pārstāvjiem Lietuvā, kā arī tūrisma stratēģisko un plānošanas dokumentu analīzi, īstenoto aktivitāšu izvērtējumu un Bauskas novada tūrisma vietu apsekojumu, tūristu aptaujā iegūto datu izvērtējumu, ir veikta novada tūrisma SVID analīze.

Stiprās puses

- Novada ģeogrāfiskā atrašanās vieta A7 autoceļa tiešā tuvumā, kas nodrošina piekļuvi nozīmīgākajam starptautiskā tūrisma maršrutam Baltijā, atrašanās stundas brauciena attālumā no Rīgas, kā arī nozīmīgām un apdzīvotām Lietuvas pilsētām (Šauļi (101tk. iedzīvotāju) un Panevėža 85tk iedzīvotāju). Izmantojot *Google Trends* rīku var secināt ka tieši Panevėža ir uzskatāms par nozīmīgāko Lietuvas tūristu cilmes vietu, meklējot informāciju par Bausku.
- Autoceļi P87, P89, P92, P94 un P103 nodrošina ērtu sasniedzamību un Bauskas novada iekļaušanos plašākā Zemgales tūrisma galamērķa kontekstā. Šie autoceļi paver iespējas tūrisma maršrutu attīstībai gan Baltijas mērogā, gan reģionālā, savienojot Zemgali ar Sēliju.
- Attīstīta tūrisma infrastruktūra un attīstīti tūrisma produkti kultūras, dabas, rekreācijas, lauku tūrismā, kuri atbilst Latvijas tūrisma attīstības prioritātēm (kultūra, daba, veselība, darījumu tūrisms). Liela daļa esošo tūrisma produktu ir labi attīstīti, ir piedāvājami ārvalstu tūristiem (pakalpojumu eksports) un to sniedzējiem ir pieredze, strādājot ar ārvalstu tūristu segmentiem.
- Līdzšinējā sadarbība tagadējā Bauskas novada robežās. Rundāles, Iecavas un Vecumnieku novada sadarbība ar Bauskas novadu tūrismā ir pastāvējusi, apzinoties sadarbības priekšrocības, ģeogrāfisko atrašanās vietu un tūrisma piedāvājumu. Esošajos sadarbības tīklos ir vienota izpratne par tūrisma attīstības prioritātēm un galvenajiem nākotnes uzdevumiem.
- Pārrobežu sadarbība ar tūrisma galamērķiem Lietuvā, produktu attīstības iniciatīvas, kuras ir vērstas uz nozīmīgākā ārvalstu tirgus segmenta – Lietuvas tūristu piesaisti visā Bauskas novadā.
- Zemgalei raksturīgās, tradicionālās pamatvērtības, kuras redzamas kultūrvēsturiskā mantojuma piedāvājumā, pilis un muižās, zemnieku saimniecībās. Nozīmīgs un daudzveidīgs nemateriālais mantojums, kurš ataino zemgaļu tradīcijas. Salīdzinot ar tiešajiem Zemgales tūrisma galamērķu konkurentiem (Dobeles novads, Jelgavas novads, Aizkraukles novads) tūrisma piedāvājums ir labāk attīstīts un izceļ tieši Zemgales novada kultūrvēsturiskās vērtības.
- Izpratne par starptautisko tūrisma vidi, kura ir balstīta salīdzinoši lielā ārvalstu tūristu skaita apmeklējumā (līdz 2020.gadam) un ieinteresētība īstenot starptautiskā mārketinga aktivitātes ārvalstu tūristu piesaistei, apzinoties šī segmenta potenciālo ekonomisko pienesumu tūrisma ekonomikai novadā, sekmējot novada tūrisma piedāvājuma attīstību.

- Veiksmīgi izstrādā un funkcionāla, mūsdienīga novada tūrisma informācijas mājas lapa, kura regulāri tiek atjaunota un informācija tiek papildināta, ko nodrošina efektīva Bauskas TIC sadarbība ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem un tūrisma objektu apsaimniekotājiem.

Vājās puses

- Bauskas kā novada tūrisma galamērķa tēla uztvere, Bauskas pilsētas kā Latvijas mazpilsētas uztvere, salīdzinot ar tiešajiem konkurentiem ir vājāka. Neskatoties uz tūrisma kā identificēto potenciālo ekonomikas sektoru Bauskas novadā, tūrisma tēls joprojām ir attīstāms, veidojot pozitīvas asociācijas.
- Fragmentēta tūrisma pakalpojumu sniedzēju struktūra, ar vairākiem spēcīgiem un izteiktiem līderiem un salīdzinoši daudziem mikro un mazajiem pakalpojumu sniedzējiem, ar ierobežotām iespējām tūrisma attīstībai. Tūrisma un viesmīlības pakalpojumi ir sekundārā uzņēmējdarbība.
- Atsevišķos posmos ceļu infrastruktūra (P87, P88) ir tūrisma attīstību kavējoša, savukārt autoceļa A7 tiešā tuvumā ir ļoti intensīva autotransporta satiksme, kas mazina Bauskas novada lauku tūrisma piedāvājuma konkurētspēju. Tūrisma piedāvājuma augsta koncentrācija Bauskas-Rundāles apkārtnē, ar salīdzinoši mazāku pārējā novada teritorijā.
- Ģeogrāfiskā atrašanās un tuvums nozīmīgiem potenciālo tūristu centriem (Rīga, Šauļi, Panevėža), kas samazina nepieciešamību apmeklējuma laikā plānot nakšņošanu, tādā veidā samazinot tūrisma ekonomisko ietekmi un tūristu vidējo uzturēšanās ilgumu.
- Kvalificēta darbaspēka pieejamība, kas saistāma ar attīstīto sabiedriskā transporta sistēmu ar Rīgu, veicinot darbaspēka aizplūšanu no novada. Tūrisma sezonālā ietekme uz darbaspēka pieejamību.
- Ziemas sezonas tūrisma piedāvājums un salīdzinoši vāji attīstīta tūrisma infrastruktūra, kas var tikt izmantota dažādiem tūrisma veidiem ziemas sezonā (labjūtes tūrisms, darījumu tūrisms, kultūras pasākumi). Salīdzinājumā ar citiem tūrisma galamērķiem Latvijā, Bauskas pilsēta nav atraktīvs tūrisma galamērķis vietējiem tūristiem, izvēloties īsos braucienus uz citām Latvijas pilsētām.
- Savstarpējā sadarbība notiek lokāli, bijušo novadu robežās, vai starp tūrisma un viesmīlības pakalpojumu vietām, kuras atrodas nelielā teritorijā, koncentrējoties ap atsevišķiem tūrisma objektiem, bet iztrūkst plašāku zināšanu par visa novada tūrisma piedāvājumu.

Iespējas

Bauskas novada tūrisma attīstības iespējas var tikt analizētas balstoties uz konkrētiem mikro līmeņa procesiem, kurus identificē novada tūrisma uzņēmēji un tūrisma un viesmīlības pakalpojumu sniedzēji un TIC, atsaucoties uz informāciju un tūrisma attīstības procesu novērojumiem, kā arī apzinot tūrisma attīstības makro līmeņa tendences plašāk, analizējot tūristu uzvedības un paradumu, pieprasījuma un klientu segmentu izmaiņas.

Mikro līmeņa iespējas tūrisma attīstībai Bauskas novadā:

- Sadarbības tīkla attīstība starp mazajiem un mikro pakalpojumu sniedzējiem, veidojot nišu un tematiskus tūrisma piedāvājumus, kuri papildina nozīmīgāko tūrisma vietu piedāvājumu. Tūrisma informāciju sistematizēt pēc tūrisma veidu parametriem, dodot iespēju izvēlēties tūrisma aktivitātes, atbilstoši dažādu klientu segmentu interesēm.

Informācijas atlases un sistematizēšana, izmantojot digitālās kartes, sniedzot iespēju tūristiem dinamiski plānot iespējamus ceļojumu maršrutus, tos pielāgojot dažādām sezonām.

- Vietējo pasākumu kalendāra plānošana rudens-ziemas sezonas nedēļas nogalēm, veicinot gan novada pašpatēriņu, gan pozicionējot tūrisma rudens un ziemas perioda pasākumus vietējiem tūristiem. Publiskā un privātā sektora partnerība pasākumu kalendāra pilnveidošanai.
- Bauskas kā pilsētas tūrisma zīmola attīstība un vietējo tūristu piesaiste koncentrējoties uz pilsētas piedāvājumu tūrismam, īpaši ziemas sezonā, īso nedēļas nogales braucienu īstenošanai.
- Tradicionāla un mūsdienīga gastronomiskā piedāvājuma veidošanas veicināšana, atbildot uz vietējā tūrisma pieprasījuma pieaugumu un interesi par gastronomiskā tūrisma piedāvājumu. Esošais vietējo saimniecību un ēdināšanas uzņēmumu piedāvājums var izcelt nemateriālo kultūras mantojumu, akcentējot vietējo, tradicionālo un sezonālo gastronomisko piedāvājumu. Turpinoties restorānu kultūras attīstībai Latvijā ir paredzama pieprasījuma tendenču izmaiņas ēdināšanas segmentā, turklāt gastronomija tiek identificēta kā daļa kultūras piedāvājuma galamērķī, kas var sniegt plašāku un padziļinātāku priekšstatu par tūrisma galamērķa kultūras daudzveidību. Gastronomiskā tūrisma piedāvājumā var tikt ietverts arī “Bauskas alus”, ka atpazīstams zīmols.
- Vietējo iedzīvotāju iesaiste tūrisma galamērķa pieredzējuma radīšanā. Pieaugot pieprasījumam pēc vietējas un autentiskas pieredzes, vietējo iedzīvotāju izpratne par tūrisma ekonomisko nozīmīgumu tūrisma vietās ir svarīgs priekšnoteikums, veicinot vietējo iedzīvotāju iesaisti viesmīlīgas atmosfēras radīšanā, daloties ar to rīcībā esošajām zināšanām par tūrisma piedāvājumu. Tūrisma piedāvājums nav atrauts no vietējo iedzīvotāju ikdienas atpūtas un rekreācijas vajadzībām un to zināšanas par dažādiem pieejamiem pakalpojumiem ir svarīgs priekšnoteikums tūristiem draudzīgas vides veidošanā.

Makro līmeņa iespējas tūrisma attīstībai Bauskas novadā:

- Demogrāfisko izmaiņu ietekme uz tūrisma pieprasījuma izmaiņām vidējā un ilgtermiņā. Aktīvo tūristu vidējā vecuma pieauguma tendence ir pakārtota vidējā dzīves ilguma pieauguma tendencēm Eiropā, kur atrodas galvenie Latvijas tūrisma mērķa tirgi. Produktu pielāgošana dažādām vecuma grupām, sniedzot kvalitatīvu galamērķa pieredzējumu.
- Pieprasījums pēc ilgtspējīgiem tūrisma produktiem, gan pilsētu tūrismā, gan dabas tūrismā. Izpratne par ekotūrismu, kura balstīta ilgtspējīga dabas tūrisma attīstībā nosaka nepieciešamību attīstīt piemērotu infrastruktūru (atpūtas vietas, stāvlaukumi, velo novietnes, atpūtas vietas, digitāla satura informācijas pieejamība apskates vietās). Savukārt pārmaiņas pilsētu tūrisma pieprasījumā nosaka nepieciešamību turpināt pilnveidot digitālos rīkus, kuri izmantojami pilsētvidē tūrisma informācijas sniegšanai (piemēram audio gidi, paplašinātā un virtuālā realitāte), uzlabojot tūristu galamērķa pieredzējumu un veicinot klientu apmierinātību un lojalitāti tūrisma galamērķim.
- Mikromobilitātes infrastruktūras un tūrisma piedāvājuma attīstība, paredzot iespēju izmantot elektriskos divriteņus garākiem tūrisma maršrutiem novadā, paredzot to uzlādes iespējas un nodrošinot drošu infrastruktūru.

- Tiešsaistes biļešu iegādes un pasūtījumu veikšanas iespēju nodrošināšana visa veida tūrisma pakalpojumu sniegšanas vietās, veicinot tiešsaistes un mobilos norēķinus, piesaistot klientu segmentus, kuriem tiešsaistes maksājumi ir priekšnoteikums galamērķa un pakalpojuma izvēlē.
- Mežotnes pils ir vēl viena nozīmīga tūrisma vieta Bauskas novadā, kas var ievērojami papildināt un veicināt Bauskas novada tūrisma piedāvājuma attīstību. Mežotnes pils komplekss Lielupes krastā ir viens no spilgtākajiem klasicisma arhitektūras paraugiem Latvijā, ko vēl ievērojamāku padara harmoniskā ainava ap to, vienotā ansamblī savijot pašu pili, skaisto parku un līdzās esošo Lielupes upi.

Bauskas novada un novada uzņēmēju stratēģiskā nozīme Zemgales tūrisma piedāvājuma veidošanā, īstenojot rīcības tūrisma produktu eksportspējas veicināšanai, ir būtiska iesaistoties Ekonomikas Ministrijas īstenojamajā tūrisma produktu attīstības atbalsta programmā sadarbības tīklu veidošanā, ko paredzēts īstenot laika periodā no 2022.-2029.gadam.

Draudi

Bauskas novada tūrisma attīstības draudi ir primāri pakārtoti ģeopolitiskiem un ekonomiskiem procesiem, kuriem ir tieša ietekme uz tūrisma pieprasījuma izmaiņām. Laika periodā līdz 2027.gadam ir sagaidāms, ka atsevišķos tūrisma objektos var nākties saskarties ar pārmērīgu tūristu skaita pieaugumu, radot noslodzi tūrisma infrastruktūrai un pastiprinot nevienlīdzīgu iespēju risku apkalpoto tūristu skaitā. Tūrisma infrastruktūras kapacitāte ir ierobežota un atjaunojoties tūristu plūsmai pilnā apmērā, tai sasniedzot un pārsniedzot 2019.gada rādītājus var rasties nepieciešamība ierobežot maksimāli apkalpojamo tūristu skaitā tūrisma vasaras sezonā. Nevienmērīga tūristu plūsmas attīstība novada var veicināt attālāko tūrisma vietu neapmierinātību ar tūrisma pārvaldību, tūrisma plānošanu un attīstības virzību.

Attīstoties Rail Baltica dzelzceļa infrastruktūrai ilgtermiņā ir sagaidāmas pārmaiņas starptautisko tūristu plūsmas organizēšanā, ceļojot pa Baltijas valstīm un daļa tūristu plūsmas no autoceļa, kas šobrīd ir galvenais tūristu pārvietošanās transportlīdzeklis un sniedz iespējas piedāvāt vismaz īstermiņa uzturēšanos galamērķī, var tikt nomainīta uz vilcienu, samazinot tūristu skaitu, kurš apmeklē Bauskas novadu.

Par draudu ir uzskatāmi plānotā Iecavas un Bauskas apvedceļa izbūve. Lai gan Bauskas un Iecavas apvedceļa būvniecību plānots īstenot laika posmā no 2028. līdz 2030. gadam⁴, saskaņā ar tūrisma attīstības plānā 2027.gadam identificētajiem attīstības virzieniem ir nepieciešams īstenot aktivitātes, kuras ir vērstas uz Bauskas kā tūrisma galamērķa attīstību, pieņemot tranzītplūsmas tūristu skaita samazināšanos pēc apvedceļa izbūves, kam var būt tieša ietekme uz tūristu skaitu Bauskas pilsētā, A7 autoceļa tiešā tuvumā esošajiem objektiem. Lai mazinātu iespējamo negatīvo ietekmi mērķtiecīga jaunu maršrutu un tūrisma uztveres reģionu veidošana ap autoceļu P103-P87 un P89 asi ir viens no rīcības virzieniem tūrisma produktu veidošanā un maršrutu pozicionēšanā vietējiem un starptautiskiem tūristiem. Bauskas-Vecumnieku (P88) autoceļa infrastruktūra ir

⁴ <https://lvportals.lv/dienaskartiba/340002-talis-linkaits-esam-vienoti-par-nepieciešamību-izbuvēt-bauskas-apvedcelu-2022>

nozīmīga, sekmējot tūristu plūsmas attīstību uz/no Vecumniekiem kā tūrisma puduri Bauskas novadā.

Tūrisma attīstība brīva tirgus apstākļos ir publiskā (pašvaldības) un privātā sektora sadarbībā. Jaunu tūrisma produktu veidošana, esošo pakalpojumu attīstība, inovatīvu un ilgtspējīgu risinājumu ieviešanā privātā sektora ieguldījums ir ļoti nozīmīgs. Uzticības veidošana un komunikācija starp publisko un privāto sektoru par īstenojamo aktivitāšu nozīmīgumu, mērķi un sasniedzamajiem rezultātiem, ir būtiska, sekmējot privātā sektora iesaisti tūrisma attīstībā novadā. Lai to sasniegtu, ir nepieciešams izstrādāt ikgadējo aktivitāšu plānu ar sagaidāmajiem rezultātiem, nodrošinot privātā sektora iesaisti prioritāro aktivitāšu un uzdevumu izvērtēšanā. Šādas aktivitātes ir bijušas paredzētas līdzšinējā Bauskas tūrisma attīstības plānā līdz 2020. gadam un ir nepieciešama komunikācijas nepārtrauktības nodrošināšana arī turpmāk.

Līdzās uzņēmējiem un publiskajam sektoram, kurš ir iesaistīts tūrisma pakalpojumu nodrošināšanā, ilgtspējīga tūrisma galamērķu attīstība arvien lielāku uzmanību pievērš arī vietējo iedzīvotāju un kopienu iesaistei. Līdzšinējā nevalstiskā sektora iesaiste tūrisma attīstībā ir bijusi salīdzinoši vāja, īpaši ārpus Bauskas pilsētas. Kā pozitīvais piemērs un iestrādes var tikt minētas piemēram biedrības “Bauskas vecpilsēta” īstenotās aktivitātes organizējot pasākumus. Nevalstiskā

2.6. Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga pozicionējums Latvijā, Baltijā analīze un priekšlikumi

Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga pozicionējums ir pakārtots Bauskas novada tūrisma objektu un pakalpojumu ģeogrāfiskajai izkļiedei, atšķirīgam klientu segmentu un produktu izvietojumam, līdzšinējās tūrisma attīstības prioritātēm un virzieniem, īstenojamajam mārketinga aktivitātēm, apzinātām tūrisma attīstības iespējām un draudiem, vispārīgās tūrisma attīstības tendencēm un Latvijas tūrisma attīstības prioritātēm.

Bauskas novada tūrisma piedāvājums, esošie iekšējie (starp novada teritorijām un starp pakalpojumu sniedzējiem) un ārējie (starptautiskie, nacionālie, reģionālie) sadarbības tīkli ļauj pozicionēt tūrisma attīstību un tūrisma mārketingu starptautiskā tūrisma, vietējā tūrisma un reģionālā tūrisma kontekstā. Bauskas novada tūrisma piedāvājums sekmīgi iekļaujas dažādu līmeņu (vietējā, starptautiskā) tūrisma piedāvājumos un īstenojamās tūrisma veicināšanas aktivitātes ir bijušas vērstas uz dažādu klientu segmentu piesaisti.

Starptautiskā kontekstā Bauskas piedāvājums atbilst nacionālā mēroga tūrisma attīstības prioritātēm un tūrisma produkti atbilst prioritārajiem produktu virzieniem – kultūras un radošais tūrisms, dabas tūrisms un darījumu tūrisms.

3.tabula.

	Tūrisma piedāvājums	Mārketinga komunikācija
Latvijas prioritārie ārējā tūrisma tirgi	Kultūras un radošā tūrisma piedāvājums, ko veido kultūras tūrisma produkti, arhitektūra (tajā skaitā nozīmīgākās Latvijas tūrisma vietas), dzīvesstila segmentiem atbilstoši	Piļu un muižu piedāvājums, vietējo tradīciju izziņas vietas, radošās aktivitātes un iesaistes iespējas, Bauskas vecpilsēta ar Bauskas rātsnamu, zemnieku saimniecības un vietējo produktu degustācijas.

	piedāvājumi (radošums un gastronomiskās degustācijas).	
	Dabas tūrisma piedāvājums, ar tūrisma produktiem, kuri paredz mierīgu dabas baudīšanu un aktīvu atpūtu.	Rundāles pils parks, Skaistkalnes krasta kriteres, ūdens tūrisma piedāvājums (Lielupes sākums).
	Darījumu tūrisma piedāvājums ar motivējošo ceļojumu programmām un mazā formāta semināru piedāvājumu.	Pasākumu norises vietas, tajā skaitā pilis un muižas, motivējošo ceļojumu programmas, komandu aktivitātes.
Starptautiskā tūristu plūsma caur Bauskas novadu	Starptautiskā tūrisma galamērķis, kurš iekļaujams Baltijas ceļojumos, apmeklējot Rundāles un Bauskas pilis. Maršrutu programmas loģistika ar pusdienām Bauskas novadā. Papildus apskates vietas tūristu tranzīta maršrutos.	Kultūras tūrisma piedāvājums tūristu grupām, kuras apceļo Baltijas valstis, Igaunijas un Somijas tūristiem tranzīta pieturas vieta, piedāvājot izmitināšanas pakalpojumus. Grupu ēdināšanas piedāvājums.

Lai gan nacionālā līmenī Lietuva ir noteikta kā viens no “vietējā +” tirgiem, Bauskas tūrisma attīstības un mārketinga pozicionējumā tas ir izdalāms kā atsevišķs virziens, ņemot vērā tirgus augsto potenciālu un tūristu piesaistes iespējas. Šo var uzskatīt par **reģionālu** kontekstu.

4.tabula.

	Tūrisma piedāvājums	Mārketinga komunikācija
Lietuva kā novadam prioritārs ārējais mērķa tirgus	Tematiski piedāvājumi visām tūrisma sezonām un mērķtiecīgi veidoti produkti noteiktiem klientu segmentiem.	Bauskas novada pilsētu piedāvājums ar pieejamiem pakalpojumiem, kuri ir mērķtiecīgi izstrādāti Lietuvas tirgum (audio gidī, tajā skaitā lietuviešu valodā Bauskā), īstenoto sadarbības projektu rezultātā tapušie tūrisma piedāvājumi (iepazīsti kaimiņus Zemgalē), Baltu ceļš).
	Tūrisma piedāvājuma daudzveidība, veicinot atgriešanos galamērķī. Tūrisma piedāvājumi, kuri veicina uzturēšanās ilguma pagarināšanu.	Tematiskiem piedāvājumi ģimenēm ar bērniem, degustāciju piedāvājumi, izceļot mājražotāju produkciju.
	Latvijas-Lietuvas apceļošanas tūrisma piedāvājums, koncentrējoties uz Bauskas novadu kā nozīmīgāko Zemgales daļu ar visbagātīgāko tūrisma piedāvājumu, kombinējot ar Ziemeļlietuvas tūrisma reģioniem (Birži, Pasvāle, Jonišķi).	Konkurētspējīgs tūrisma reģions ar papildinošu tūrisma piedāvājumu, paredzot ilgāku uzturēšanās laiku reģionā.

Vietējā tūrisma kontekstā Bauska ir apmeklēts tūrisma galamērķis, visbiežāk tūristu piesaisti nodrošina Bauskas novadā esošie nozīmīgākie Latvija tūrisma objekti – Rundāles un Bauskas pils. Atbilstoši Latvijas tūrisma mārketinga stratēģijai 2021.-2027.gadam, Bauskas novada tūrisma

piedāvājums ir atbilstošs noteiktajām vietējā tūrisma prioritātēm – Latvijas apceļošanu, iesaistoties dažādās kampaņās, atklājot jaunas un mazāk zināmas vietas, nodrošinot ceļotāju izkliedēšanu no vietām ar augstu tūristu koncentrēšanos.

5.tabula.

	Tūrisma piedāvājums	Mārketinga komunikācija
Vietējā tūrisma tirgus	Nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti, kuri ir pieejami apmeklētājiem un piedāvā kultūras izziņu un radošās aktivitātes.	Daudzveidīgs kultūras un radošā tūrisma piedāvājums, kas ļauj izziņāt Zemgali kā vienu no latviešu vēsturiskajām zemēm, ar tai raksturīgajām tradīcijām.
	Dabas tūrisma objekti, paredzot ūdens tūrisma, velo tūrisma un aktīvās atpūtas aktivitātes.	Skaistkalnes krasta kitenes, Iecavas parks, Strūbergu daiļdārzs, Bauskas promenāde, Rundāles pils labirints, Camino Latvijas ceļa posms Bauskā.
	Vietējā darījumu tūrisma piedāvājums semināru, konferenču un darījumu pasākumu rīkošanai.	Pieejamā darījumu tūrisma infrastruktūra, ērta sasniedzamība un ģeogrāfiski izdevīga atrašanās vieta Zemgalē.
	Tematiski nišu piedāvājumi, atklājumi un personīgā izaugsme.	Radošās un dzīvesstila aktivitātes, labjūtes piedāvājums, brīvā laika pavadīšanas vieta.

3. Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga 2022 – 2027. virzienu un rīcību noteikšana

Nosakot Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga 2022.-2027.gadam virzienus un rīcības ir izmantota pieeja, kas paredz turpināt īstenot aktivitātes, kuras iepriekšējā perioda (2015.-2020.gadam) tūrisma attīstības programmā, balstoties uz tūrisma pakalpojumu sniedzēju intervijām, fokusgrupu diskusijām un tūristu aptauju, ir bijušas atbilstošas Bauskas novada tūrisma attīstības prioritātēm, vienlaikus paredzot korekcijas un pilnveidojumus, atbildot uz starptautiskās tūrisma vides izmaiņām, tirgus izmaiņām, konkurences vides izmaiņām un tūristu ceļošanas paradumu izmaiņām. Tūrisma attīstības virzienu noteikšanā ir jāņem vērā ne tikai tūrisma nozares attīstība un tūrisma pakalpojumu sniedzēju piedāvājuma attīstība, bet arī publiskās infrastruktūras attīstības nozīme, kurai ir tieša ietekme uz novada tūrisma piedāvājuma un konkurētspējas attīstību.

3.1. Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga vīzija un mērķis 2027

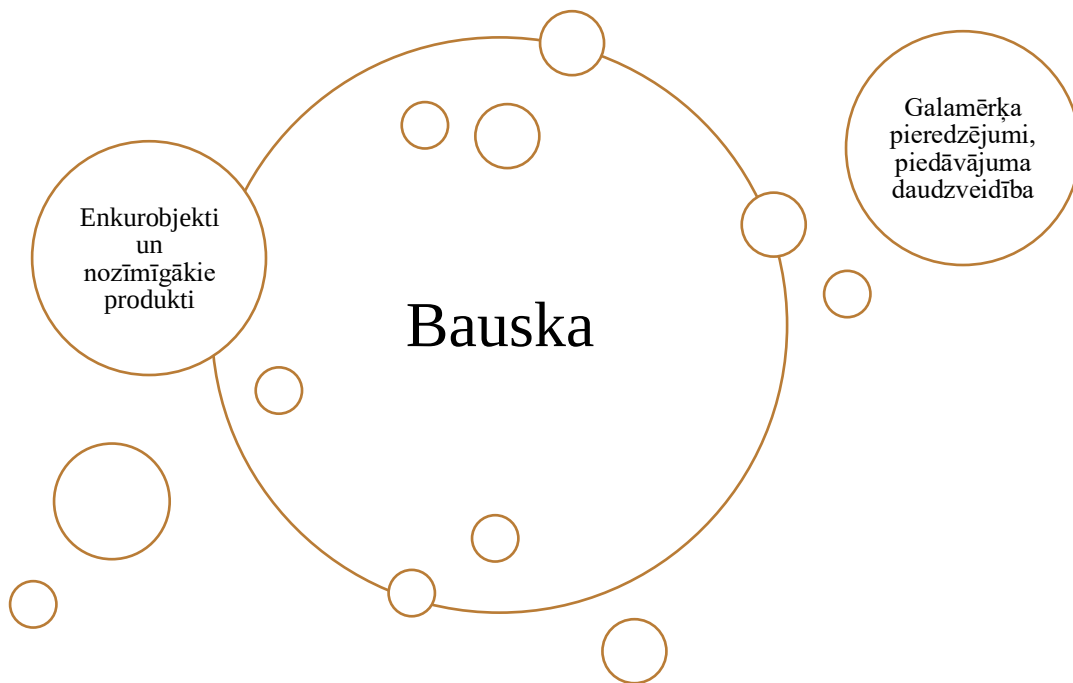
Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga vīzijas 2027 pamatā ir veiksmīgā sadarbība starp teritorijām, kuras šobrīd veido Bauskas novadu. Turpinot īstenot veiksmīgo sadarbības modeli starp Bauskas, Rundāles, Iecavas un Vecumnieku teritorijām kā tūrisma vietām, tiek īstenotas aktivitātes, kuras nodrošina vietējo un ārvalstu tūristu skaita pieaugumu, piedāvājot daudzveidīgu un saturiski augstvērtīgu kultūrvēsturiskā mantojumā balstītu tūrisma piedāvājumu, kuru papildina dabas, aktīvās atpūtas un darījumu tūrisma piedāvājums. Bauskas novada tūrisma attīstības vīziju balstās novada ģeogrāfiskā atrašanās vieta tiešā tuvumā nozīmīgākajiem vietējo un starptautisko tūristu plūsmu nodrošinošiem autoceļiem, izmantojot konkurētspējas priekšrocības attiecībā pret blakus esošajiem Zemgales tūrisma galamērķiem un attīstot piedāvājumu, konkurējot ar citiem nozīmīgiem Latvijas tūrisma galamērķiem.

Vīzija: Bauska ir vadošais Zemgales tūrisma galamērķis Latvijā – vietējo iedzīvotāju brīvdienu ceļojumu galamērķis un reģionāls starptautiskā tūrisma centrs ar daudzveidīgu un eksportspējīgu tūrisma piedāvājumu, kurš izceļ bagātīgo kultūrvēsturisko mantojumu tradicionālā Latvijas vidē ar mūsdienīgu un klientu vajadzībām atbilstošu tūrisma piedāvājumu.

Tūrisma galamērķa vīzijas centrā ir Bauska ar tās zīmolu, kurš tiek izmantots mārketinga aktivitātēs un tūrisma piedāvājuma pozicionēšanā.

- Bauska ir pilsēta kā tūrisma galamērķis un vienlaikus vietā no kura ērti sasniedzami mazāki novada ģeogrāfiski tūrisma puduri (Rundāle, Mazmežotne-Mežotne, Vecumnieki, Iecava). Ģeogrāfiski tūrisma puduri ir savienoti un nodrošina novada tūrisma konkurētspējas priekšrocības.
- Bauska (ar to saprotot visu Bauskas novada tūrisma piedāvājumu) ir vienots tūrisma galamērķis, kurš ietver gan Bauskas pilsētu, gan Bauskas novada ģeogrāfiskas tūrisma vietas, gan dažādu tematisku tūrisma produktu vieta, ar kultūrvēsturisko mantojumu, kas veido nozīmīgāko piedāvājumu, dabas, labjūtes, izzīņas un brīvā laika pavadīšanas iespējām kā papildinošiem tūrisma produktiem.
- Bauska ir vieta, kura atrodas vietējā un starptautiskā tūrisma nozīmīgi objekti (pilis, muižas, dabas un aktīvā tūrisma vietas) un kur iespējams saņemt daudzveidīgu tūrisma galamērķa pieredzējumi, atbilstoši prioritārajiem tūrisma produktu veidiem (6.attēls).

Bauskas kā tūrisma galamērķa pozicionējums.

Atsaucoties uz Bauskas novada tūrisma vīziju, ir noteikts tūrisma attīstības mērķis.

Mērķis: ir nodrošināt vienota Bauskas kā tūrisma galamērķa attīstību, kuru raksturo plašs tūrisma piedāvājuma klāsts visā novada teritorijā, pieaugošs tūristu skaits galvenajos mērķa tirgos un tūrisma produktu attīstība galvenajiem klientu segmentiem.

Bauskas novada tūrisma attīstības un mārketinga vīzija, īstenojamās aktivitātes un uzdevumi ir balstīti Bauskas kā tūrisma galamērķa vērtībās, kuras atspoguļo Bauskas novada tūrisma piedāvājumu, konkurētspējas priekšrocības un tūrisma veidu un produktu attīstības virzienus.

Vērtības:

Vēsturiska vide un novads, kurā tiek nodrošināta vietējo iedzīvotāju labjūte un tūrisms ir svarīga novada ekonomikas daļa. Tūrisms rada iespējas un veido Bauskas novada tēlu.

Rosinoša sadarbība kopīgo tūrisma attīstības mērķu sasniegšanai, ko koordinēt Bauskas TIC, īstenojot tūrisma attīstības rīcību virzienus un samērojot privātā un publiskā sektora vēlmes un vajadzības, kuri ir iesaistīti tūrisma attīstībā.

Izpratne un interese par kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, īstenojot rīcības esošā saglabāšanai un rosinot inovatīvu risinājumu ieviešanu jaunu produktu attīstībā, nodrošinot augstvērtīgus, kvalitatīvus un eksportspējīgus tūrisma pakalpojumus.

Lai sasniegtu mērķi ir noteikti prioritārie attīstības virzieni, nosakot Bauskas novada tūrisma attīstības stratēģisko orientāciju un rīcības, kuras iedalāmas kā galvenās mārketinga aktivitātes un sasniedzamie rezultāti, publiskās un privātās infrastruktūras attīstība un kvalitātes un ilgtspējīgas attīstības vadīšana.

Attīstības virzieniem ir pakārtoti piedāvājuma attīstības virzieni (produktu attīstība) un mārketinga un komunikācijas rīcības virzieni.

Nemot vērā attīstības virzienus, piedāvājuma attīstības virzienus un mārketinga un komunikācijas attīstības virzienus, ir izstrādājami rīcības plāni, paredzot nepieciešamo finansējumu un finansējuma avotus, izmērāmus sasniedzamos rezultātus.

3.2. Prioritārie attīstības virzieni, tūrisma tirgi, segmenti, stratēģiskā orientācija (gan publiskā, gan privātā sektorā) un rīcības virzieni

Rīcības virziens 1: mārketinga aktivitātes (iekšējais un ārējais, vietējais un starptautiskais)

6.tabula.

Uzdevumi	Sasniedzamie rezultāti
Bauskas tūrisma pozicionēšana, atbilstoši Bauskas novada zīmolam (pārejas periodā, izmantojot visit.bauska.lv).	Digitālā satura lietotāju skaita pieaugums galvenajos mērķa tirgos (vietējais tūrisms, Lietuva, Igaunija) un klientu segmentos (kultūras tūrisms, nakšņojošie tūristi) (kvantitatīvi rādītāji)
Tūristu piesaiste Bauskā notiekošajiem pasākumiem, izmantojot mērķtiecīgas, tajā skaitā apmaksātas reklāmas sociālajos medijos, nozīmīgākajiem pasākumiem, kuri var piesaistīt tūristus no galvenajiem mērķa tirgiem.	Pasākumu apmeklējuma rādītāji, uzņēmēju un tūrisma un viesmīlības pakalpojumu sniedzēju novērtējums par pasākumu ekonomisko ietekmi (kvalitatīvi rādītāji)
Nozīmīgu un starptautisku pasākumu kā nozīmīgas tūristu piesaistes virziena attīstība, īstenojot rīcības, kuras vērstas uz pasākumu reklamēšanu un starptautiska, valsts vai reģionālu pasākumu norisi Bauskas novadā.	Informācijas platforma par pasākumu rīkošanas iespējām un nosacījumiem Bauskas novadā, plānotajiem pasākumiem un pasākumu kalendārs, nodrošinot informācijas pieejamību un pārskatāmību par publiskajiem un privātajiem pasākumiem.
“Ražots Bauskā” koncepta attīstība, nodrošinot vietējo ražotāju iesaisti Bauskas novada atpazīstamības veicināšanā un iesaisti tūrisma piedāvājuma veidošanā.	Dāvanu groza/komplektu pieejamība, vietējās produkcijas iekļaušanās tūrisma piedāvājumā. Sadarbība starp novada ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem.
Esošo tūrisma produktu mārketinga aktivitātes, atbilstoši prioritārajiem produktu attīstības virzieniem un identificētajiem nozīmīgākajiem mērķa tirgiem.	Pieprasījuma izmaiņas, atbilstoši produktu attīstības virzieniem (kultūras tūrisma piedāvājums, mazo formu darījumu tūrisma piedāvājums, aktīvās

	atpūtas un dabas tūrisma piedāvājums, Bauskas kā pilsētas galamērķa tūrisma piedāvājums.
Bauskas novada tūrisma mārketinga materiāli (drukāta un digitāla), kuru papildina tematisko piedāvājumu un maršrutu kartes, mērķtiecīgi piesaistot kultūras, dabas, izziņas un nišu tūrisma klientu segmentus (ģimenes ar bērniem, darījumu tūrisms, sporta tūrisms, ūdens tūrisms, velotūrisms).	Tūrisma mārketinga materiālu daudzveidība, atbilstoši tūrisma produktu, klientu segmentu un mērķa tirgu virzieniem. Tūrisma pakalpojumu sniedzēju digitālās identitātes attīstība, digitālā satura atbilstība klientu vajadzībām un informācijas lietošanas paradumiem. Mārketinga materiālu saturs atbilstoši ārvalstu mērķa tirgiem (prioritāri saturs lietuviešu valodā).
Mediju un tūrisma operatoru vizītes, popularizējot Bauskas novada piedāvājumu.	Mediju vizītes, sadarbībā ar LIAA, patstāvīgas vizītes stratēģiski nozīmīgākajos starptautiskajos mērķa tirgos (Lietuva, Igaunija, Somija).
Mediju, tajā skaitā starptautiskiem medijiem adresēta, satura veidošana un izplatīšana, ziņas par novada tūrisma aktualitātēm, publikācijas.	Tūrisma attīstības plāna darbības periodā paredzēt iespēju plašas auditorijas mediju raksta izvietojšanā (piem. Baltic Outlook), preses ziņas, Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas medijiem, tūrisma sadaļās.
Dalība starptautiskā tūrisma gadatirgos un kontaktbiržās, kurās iespējas pozicionēt Bausku kā nozīmīgāko Zemgales tūrisma galamērķi ar plašāko piedāvājumu galvenajos Latvijas mērķa tirgos un atbilstoši prioritārajiem tūrisma virzieniem (kultūras, dabas, darījumu tūrisms).	Īstenoto aktivitāšu skaits un tūrisma pieprasījuma izmaiņas 2-3 gadu termiņā. Dalība tūrisma izstādēs Balttour, Tourest (Igaunijā), Matka (Somijā).
Mārketinga aktivitātes, veicinot tūristu piesaisti tūrisma akcijās, kurās iesaistās Bauskas novada tūrisma objekti un tūrisma pakalpojumu sniedzēji.	Bauskas novada konkurētspējīgs piedāvājums, salīdzinot ar citiem Zemgales tūrisma galamērķiem (novadiem).
Digitālā un drukātā satura atjaunošana un pilnveidošana.	Funkcionāla un mūsdienīga novada tūrisma mājas lapa, paredzot regulāru satura atjaunošanu.
Ilgtermiņa tūrisma attīstības prakšu ieviešanas veicināšana, rosinot izpratni par ilgtspējīga tūrisma attīstības nozīmi.	Labās prakses piemēri, izmērāmi sasniegtie rezultāti un ārējā komunikācija par ilgtspējīgām pieejām tūrisma pakalpojumu sniegšanas vietās. Ilgtspējīga tūrisma produktu attīstība un pieprasījuma pieaugums.
Sociālo mediju reklāmas nozīmīgākajiem pasākumiem novadā, ar augstu tūristu piesaistes potenciālu novadam.	Sociālo mediju reklāmas budžets.

Rīcības virziens 2: publiskās un privātās tūrisma infrastruktūras attīstība

7.tabula.

Uzdevumi	Sasniedzamie rezultāti
Tūrisma ieinteresēto pušu iesaiste Bauskas vecpilsētas sakopšanā un attīstībā.	Sadarbības modeļa ieviešana, komunikācijas nodrošināšana un iesaiste lēmumu pieņemšanā, izmantojot konsultatīvas kolektīvas institūcijas (iedzīvotāju padomes).
Novada kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, atjaunošana un publiskās infrastruktūras labiekārtošana.	Īstenoto projektu skaits, paredzot objektu iekļaušanos tūrisma piedāvājumā.
Velo infrastruktūras tālākā attīstība, tajā skaitā velo nomas piedāvājuma attīstība.	Īstenotās aktivitātes, kuras mērķtiecīgi īstenotas, nodrošinot velo infrastruktūras attīstību, tūrisma vietu savienojamību. Privātā sektora iesaiste, nodrošinot velo nomas pakalpojumus.
Bauskas pieturas iekļaušana starptautisko pārvadātāju maršrutos, nodrošinot Bauskas kā tūrisma galamērķa atpazīstamību.	Pieturvietas iekļaušana maršrutos.
Mikromobilitātes transporta līdzekļu izmantošanas iespēju nodrošināšana un iekļaušana aktīvā tūrisma piedāvājumā.	Īstenojams uzdevums, saskaņā ar Bauskas novada attīstības programma 2022.-2028.gadam stratēģisko daļu.
Brīvā laika pavadīšanas un aktīvās atpūtas infrastruktūras attīstība.	Mazās infrastruktūras objektu skaita pieaugums, paplašinot piedāvājuma klāstu, veicinot Bauskas novada kā tūrisma galamērķa piedāvājuma attīstību, kas piemērots ģimenēm, kuras ceļo ar bērniem. Attīstīto mazās infrastruktūras objektu skaits (piemēram, bērnu rotaļu laukumi, izziņas vietas, kuras nodrošina iesaisti un līdzdarbošanos).
Vides pieejamības nodrošināšana un piemērotas infrastruktūras attīstība, veicinot iekļaujošas vides attīstību. Vides pieejamība personām ar īpašām vajadzībām, kustību traucējumiem, senioriem.	Piemērotu publiskās un privātās infrastruktūras objektu skaits, tūrisma pakalpojumu vietu pieejamības uzlabošanas aktivitātes, atbalsta un informācijas funkcijas nodrošināšana privātajam sektoram.
Bauskas pilskalna teritorijas tālākā attīstība, veicinot teritorijas iekļaušanos Bauskas tūrisma piedāvājumā.	Estrādes rekonstrukcija, attīstot vietu pasākumu rīkošanai. Ķirbaksalas kā tūrisma vietas attīstība, ņemot vērā dabas parka teritoriju.
Mežotnes pils pontona tilts vai pārceltuve, nodrošinot Mežotnes pils – Mežotnes pilskalna savienojamību). Savienojamība ir nepieciešama nodrošinot vietējo iedzīvotāju mobilitāti un tūrisma piedāvājuma veidošanu, atbilstoši piļu loka maršruta potenciālam Bauskas novadā.	Īstenots publiskās-privātās partnerības projekts, nodrošinot vietu savienojamību ar pontona tiltu vai pārceltuvi.

Ozolaine – Bārbele – Vecumnieki ceļa infrastruktūras attīstība, nodrošinot Bauskas novada kā tūrisma galamērķa teritoriālo integritāti un veicinot tūrisma plūsmas alternatīvus virzienus, tajā skaitā sekmējot t.s. “Zemgales jostas” maršruta iekļaušanos tūrisma piedāvājumos.	Ceļa infrastruktūras attīstība, primāri autoceļa P87 attīstība.
Pašvaldības grantu konkurss jaunu produktu attīstībai, tos sasaistot ar eksportspējas un kvalitātes kritērijiem.	Pieejami pašvaldības granti, tūrisma uzņēmējdarbības attīstībai novadā, prioritāri nosakot eksportspējīgu produktu attīstību kā noteicošo kritēriju.
Ūdens tūrisma infrastruktūras attīstība, sadarbība ar privāto zemju īpašniekiem atsevišķu piestātņu izveidē un labiekārtošanā. Katamarānu piedāvājums Bauskas pilsētā, paredzot ūdens tūrisma produktu attīstību arī pilsētā.	Piedāvājuma attīstība, labiekārtotas vietas, produktu daudzveidība.

Par nozīmīgu rīcības virzienu tūrisma attīstībai Bauskas pilsētā ir uzskatāma arī Kalna ielas sašaurināšana un satiksmes mīkstināšanas pilsētas centrā. Lai gan Bauskas vecpilsēta pati par sevi var būt kā tūristu piesaiste (galamērķis), esošā transporta intensitāte pilsētas centrā neveicina tūrisma attīstību pašā pilsētas centrā un Rātslaukuma iesaiste tūrisma piedāvājumā ir apgrūtināta.

Rīcības virziens 3: kvalitātes un ilgtspējīgas attīstības vadīšana

8.tabula.

Uzdevumi	Sasniedzamie rezultāti
Vietējo ražotāju, mājražotāju un mikro pakalpojumu sniedzēju iesaiste tūrisma piedāvājuma veidošanā.	Iesaistīto pakalpojumu sniedzēju skaitliskās izmaiņas. Produktu konkursi, atzinības komunikācija, kuras mērķis ir pozitīvo piemēru izcelšana.
Eksportspējīgo tūrisma produktu kvalitātes monitorings. Bauskas TIC objekta apsekošanas un novērtēšanas kritēriju izmantošana.	Ārvalstu tūristu apmierinātības novērtējums, piedāvājuma dažādošana tūrisma operatoru piedāvājumos. Pieejami novērtēšanas kritēriji, paredzot pašnovērtējuma pieeju.
Iesaiste starptautiskās sadarbības projektos, nodrošinot Bauskas tūrisma piedāvājuma iekļaušanos starptautiskos tūrisma maršrutos (primāri sadarbībā ar Lietuvas reģioniem).	Īstenotie projekti, projektu sasniedzamo rezultātu atbilstība Bauskas novada tūrisma attīstības prioritātēm.
Ilgtspējīgas tūrisma attīstības prakšu ieviešana, īstenojot aktivitātes, kuras ir vērstas uz tūrisma pakalpojumu zināšanu pilnveidi un labo prakšu ieviešanu.	Ilgtspējās novērtējums, aktivitātes, kuras ir vērstas uz prakšu ieviešanu, pakalpojumu sniedzēju iesaiste ilgtspējīgas attīstības novērtēšanas sistēmās (kvalitātes sertifikāti).
Pakalpojumu kvalitātes vadība un klientu apmierinātības novērtējums.	Tūrisma pakalpojumu kvalitātes novērtējums, tūristu atsauksmes un komentāri, īstenojot tūristu apmierinātības pētījumus un analizējot

	apmierinātību digitālā saturā. Atsauksmes sniegšanas iespējas nodrošināšana tūrisma informācijas mājas lapā.
Attēlu banka, video banka, pakalpojumu sniedzēju sociālo tīklu saturs, vienotu Bauskas novada piederības zīmju izmantošana individuālo mārketinga materiālu izstrādē.	Attēlu daudzveidība, atbilstoši produktu attīstības virzieniem, tematiskajiem piedāvājumiem.
Bauskas novada tūrisma statistikas datu analīze, pētījumu īstenošana, atbilstoši tirgus un klientu segmentu attīstība tendencēm.	Klientu apmierinātības novērtējums, esošo datu apkopošana, pētījumi par novada tūrisma aktualitātēm un iesaiste pētījumu projektos, tajā skaitā reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī.
Tūrisma pakalpojumu sniedzēju socializēšanās, viesmīlības un starpkultūru komunikācijas prasmju pilnveidošana.	Kvalitātes izpratnes veicināšanas, semināri tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, starpkultūru kompetence tālākai novada tūrisma piedāvājuma integrācijai starptautiskā tūrisma vidē.
Informatīvā atbalsta funkcija tūrisma un viesmīlības nozares uzņēmējiem par iespējamiem finansējuma piesaistes avotiem tūrisma produktu un infrastruktūras attīstībai.	Informācijas aprites nodrošināšana.

3.3. Prioritārie piedāvājuma attīstības un rīcības virzieni

Prioritārie piedāvājuma attīstības virzieni ir nosakāmi izdalot nozīmīgākos klientu segmentus ar augstāko potenciālu, tos dalot pēc tūrisma veidiem, kurus papildini atsevišķi tūristu cilmes reģioni, atbilstoši tirgiem ar augstāku attīstības potenciālu.

9.tabula.

Tūrisma attīstības virziens	Mārketinga pozicionējums
Vietējā tūrisma brīvdienu ceļojumu galamērķis un Lietuvas tūristu brīvdienu ceļojumu galamērķis. Sezonāli, piedāvājumi skolēnu grupām mācību gada sākumā un noslēgumā.	Daudzveidīgs Zemgales tūrisma piedāvājums materiālās un nemateriālās kultūras piedzīvojumiem, latviskās dzīvesziņas izziņai un atpūtai brīvā dabā labiekārtotā vidē. Pieredzējumā balstīti produkti, kuri atbilst dabas, kultūras un rekreācijas tūristu vajadzībām. Piedāvājuma daudzveidība ļauj gūt pieredzējumi arī dažādos nišu segmentos, kā piemēram kara un tumšā tūrisma mantojums, gastronomiskā tūrisma piedāvājums un tūrisma produkti ģimenēm ar bērniem.
Sporta tūrisma, darījumu un motivējošo ceļojumu galamērķis	Tradīcijās un pieredzē balstīts piedāvājums ar radošām aktivitātēm, mācoties, pieredzot un bagātinoties.
Starptautiska tūrisma galamērķa attīstība, ko nodrošina novada ērta	Bauskas novads ir neatņemams starptautiskā tūrisma galamērķis Baltijas ceļojumos, kurā pieejamā tūrisma

sasniedzamība <i>Via Baltica</i> tiešā tuvumā un Zemgales nozīmīgāko tūrisma vietu atrašanās novadā. Galamērķis, kur atgriezties tūristiem no Lietuvas	infrastruktūra un tūrisma produktu daudzveidība atbilst Latvijas stratēģisko tūrisma mērķa tirgu klientu vajadzībām. Ceļojumu programmās Bauska ir gan pieturas vieta, gan vienas vai vairāku dienu ekskursiju maršruts no Rīgas kā alternatīva vienas dienas ceļojumu programmām uz Pierīgas tūrisma galamērķiem vai Gaujas Nacionālo Parku.
Ērtākā un piemērotākā pietura Igaunijas un Somijas individuāliem tūristiem, ceļā uz/no citām Eiropas valstīm	Pagarināta pietura tālākiem ceļojumiem tūristiem, kuri braucienos dodas ar kempieriem vai personīgo automašīnu, kā arī alternatīva nakšņošanas vieta tiem, kas var izvēlēties nakšņošanas vietas Lietuvā.

Lai sasniegtu mērķi, piesaistot noteiktos klientu segmentus, atbilstoši tūrisma attīstības virzieniem, ir nepieciešama tūrisma produktu tālākā attīstība. Tūrisma produktu attīstība ir īstenojama veicot aktivitātes, kuras ir vērstas uz konkrētu tūrisma veidu, kuri ir identificēti veicot tūrisma attīstības un mārketinga aktivitāšu analīzi. Noteikti produktu attīstības virzieni (10.tabula) ir produktu attīstības vadlīnijas, kuras veido Bauskas novada kā tūrisma galamērķa identitāti, izceļ novada tūrisma konkurētspējas priekšrocības un sekmē galamērķa atpazīstamības pieaugumu, kas ir izmērāms, pieaugot tūristu skaitam. Līdzās nozīmīgākajiem tūrisma produktu attīstības virzieniem ir iespējami papildinošo produktu attīstības virzieni, kuri apkopoti 11.tabulā.

10.tabula.

Tūrisma produktu attīstības virzieni	Iespējamie produktu attīstības virzieni
Kultūras tūrisma produkti, ietverot gan zināmākos objektus, sekundāros objektus un nemateriālo kultūras mantojumu.	Esošo tūrisma maršrutu tālākā attīstība, paplašinot to ģeogrāfisko aptveri un tematisko daudzveidību. Materiālā kultūrvēsturiskā mantojuma papildināšana ar nemateriālo mantojumu.
Mazo darījumu tūrisma produktu attīstība, izmantojot esošo tūrisma infrastruktūru un tās kapacitāti un darījumu tūrisma vietas, kuras papildina motivējošie ceļojumi.	Tūrisma rudens-ziemas sezonas piedāvājums vietējā, korporatīvā tūrisma piedāvājuma attīstība, sadarbībā darījumu tūrisma aģentūrām, kuras apkalpo korporatīvos klientus.
Dabas un aktīvā tūrisma produkti, izmantojot esošo velo infrastruktūru, ūdens tūrisma piedāvājumus un aktīvās atpūtas pakalpojumus.	Turpmāka galamērķa pozicionēšana, izceļot produktu veidu daudzveidību un pieejamību visā novadā, pakalpojumu sniedzēju sadarbībā balstīti tūrisma produkti.
Bauskas pilsēta kā tūrisma galamērķa produktus.	Tūrisma piedāvājuma attīstība ir pakārtota Bauskas pilsētvides attīstībai un Bauskas vecpilsētas tēlam, infrastruktūras un pakalpojumu attīstībai. Tūrisma attīstība ir iespējama, īstenojot aktivitātes, kuras ir vērstas uz pilsētas vizuālā tēla attīstību, centra infrastruktūras sakārtošanu.

Kā atsevišķi risināms Bauskas novada mārketinga pozicionējuma virziens ir Bauskas tradicionālo, tipisko vai vietējo suvenīru piedāvājums. Lai gan atsevišķos tūrisma objektos un vietās ir pieejami

dažādi vietējie un tradicionālie suvenīri, nav kopīga redzējuma par Bauskas novada tipiskiem suvenīriem.

Papildinošie tūrisma produkti/produktu attīstības virzieni	Atbilstība mērķa tirgiem un klientu segmentiem
Audio gidi novada pilsētās, novada tūrisma puduros, tematiskā satura daudzveidība.	Vietējie un ārvalstu individuālie tūristi, tajā skaitā tie, kas ierodas galamērķī atkārtoti un kuru galamērķa motivācija ir jaunu tūrisma piedāvājumu pieejamība.
Gastronomiskā tūrisma piedāvājuma tūrisma produkti.	Gastronomiskais tūrisms kā kultūras tūrisma piedāvājumu papildinošs elements, sekmējot vietējās produkcijas, mājražotāju un zemnieku saimniecību iekļaušanos tūrisma sistēmā.
Vietējās kopienas iesaiste un līdzdarbošanās tūrismā.	Vietējie tūristi, īpaši tie, kuri izvēlas izziņas tūrisma produktus.
Novada ģeogrāfiskie tūrisma puduru produkti (Rundāles, Mežotnes, Vecumnieku tūrisma galamērķa produkti).	Vietējie un ārvalstu tūristi, kuru ceļošanas motivācija ir pieredzējuma gūšana, galamērķa pieredzējuma dažādošana.
Vecumnieku mežu un pasaules kara vēstures tēma.	Tematiski nišas tūrisma produktu klienti, militārā mantojuma izziņas tūristi.
Vasaras vakaru atpūtas un izklaides piedāvājums.	Vietējie iedzīvotāji un Bauskā nakšņojošie tūristi.
Vēsturisko muižu dārzu un parku tūrisma piedāvājums, īstenojot aktivitātes, kuras ir vērstas uz to sakopšanu un labiekārtošanu.	Vietējie tūristi, tūristi no Lietuvas.
Luksus segmenta dzīvēssziņas tūrisma piedāvājums, iekļaujot labjūtas, gastronomiskos un izziņas tūrisma pakalpojumus.	Luksus segmenta vietējie tūristi, ārvalstu individuālie tūristi, kuri ceļo ar personīgo automašīnu un kuru ceļojuma galamērķis ir Latvija kā vienīgais galamērķis.

3.4. Prioritārās mārketinga attīstības un komunikācijas rīcības virzieni

Tūrisma piedāvājuma mārketinga un komunikācijas rīcības virzienus nosaka esošās siutācijas izvērtējums un identificētie produktu attīstības virzieni un noteiktie prioritārie klientu segmenti. Informācijas apkopošana, struktūrēšana un izplatīšana ir īstenojama atbilstoši klientu segmentiem un potenciālajiem klientu segmentiem galamērķa atlases, ceļojuma plānošanas, norises un pēc ceļojuma posmos, dažādojot komunikācijas kanālus un pilnveidojot digitālo rīku un komunikācijas kanālu izmantošanu un īstenojot zīmolvēdības aktivitātes. To papildina iekšējā komunikācija starp tūrisma iesaistītajām pusēm Bauskas novadā.

11.tabula.

Tūrisma informācija un komunikācija	Informācijas un komunikācijas mērķis
--	---

Galamērķa izvēles motivācija, pirms ceļojuma, domas par ceļojumu un sagatavošanās	Bauskas novada tūrisma produktu jaunumi, pasākumi, pasākumu kalendārs, vispārīgi tematiskie piedāvājumi, Bauskas kā tūrisma galamērķa tēls, unikalitāte. Īstenojama kā publiskā komunikācija masu medijos ziņu veidā, novada tūrisma sociālajos tīklos, digitālā vidē. Bauskas zīmola atpazīstamība.
Ceļojuma plānošana, tūrisma objektu atlase, vietu izvēle, prioritātes, intereses	Gaidāmie pasākumi Bauskas novadā, nozīmīgākie svētki, produktu jaunumi, informācija par darba laikiem, pakalpojumu cenu, atjaunota informācija tūrisma mājas lapā un visit.bauska.com vietnes reklamēšana, potenciālo tūristu novirzīšana uz mājas lapu.
Norise, tranzīts, plānu maiņa, alternatīvie varianti	Informācija par tūrisma vietām, ierobežojumiem, darba laikiem, pieejamiem pakalpojumiem, alternatīviem piedāvājumiem. Komunikācija ar klientiem, papildus pakalpojumu piedāvājumi un ieteikumi papildus apskates vietām vai pakalpojumiem. Atsauču sniegšana uz informācijas resursiem gan TIC, gan dažādās pakalpojumu sniegšanas vietās (objektos).
Atgriezeniskās saites veidošana pēc pakalpojuma saņemšanas un galamērķa apmeklēšanas.	Komunikācija ar klientiem pēc pakalpojuma saņemšanas, reaģēšana uz negatīvām atsauksmēm vai komentāriem, pakalpojuma kvalitātes pilnveidošana.
Novada iekšējā komunikācija, sekmējot operatīvu rīcību, kura ir vērsta uz tūrisma piedāvājuma attīstību, pielāgošanos un pārmaiņām.	Iekšējās informācijas aprīte starp pašvaldību (TIC), tūrisma pakalpojumu sniedzējiem (gan privātajiem, gan publiskajiem), lai nodrošinātu galamērķa piedāvājuma operatīvu pielāgošanos tirgus un konkurences vides izmaiņām.